

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

24. SZÁM

IX. Évfolyam.

ALAPITTATOTT 1870.

Angol, francia
uri divatcsikkek, fehérenemű-
és kalap-raktár

Várady Béla

BUDAPEST,
IV., KISHID-UTCZA 9. SZÁM.
Készít férfiruhatát
mérték szerint.

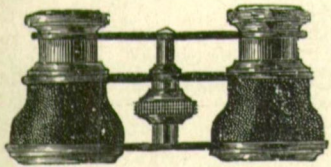
Szerkesztőség és kiadóhivatal

VII., Erzsébet-körut 6. sz.

Dr. HEGEDÜS LORÁNT.

CALDERONI és TARSA

Váci-u. 30. BUDAPEST. Kis hid-u. 8.

Színházi látesővek alumíniumból legkülönbözőbb kiállításban, kitűnő üvegekkel, bőrtokban vagy elegáns peluche zacskóban. Női látesővek fogantyúval. Legújabb Zeuss-féle távesővek. Tábori, vadász- és verseny-látesővek legújabb átalakítással à tirage rapide. Salon lorgnettek. Orr-ésipletők és szemüvegek arany, ezüst, teknősbékacsont keretben legjobb üvegekkel. Stereoskop szekrények. Aneroid légszűrők. Terem- és ablak-hőmérők diszes kivitelben. Rajzeszközök. Fényképezési készülékek stb. dús választékban.

➔ Árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek. ➔

Elsőrangú hasai gyártmány.

Gőzcseplők

Pontos cím:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT.

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedül
gazdasági gépgyára
mely a gazdálkodáshoz szükséges
➔ **összes** ➔
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel
és szakszertől felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szeeskavágók.

Morzsolók.

É k é k.

Vetőgépek.

Borprések.

Csak ezzel a védőjeggyel ellátott betétek alódiak.

„Lit sec“ gyógyászati
imprégnált
ÁGYBETÉT
(különösen ágyvizelők részére).

Könnyen felszívja a nedvességet anélkül, hogy egészségtelen párákat terjesztene. Sem nedvességbeni fekvés sem meghűlés, sem bőrküteg, sem sebek (mint a gumibetétnél).

Ára utánvétellel 2 frt 95 kr.

(58—48 cm.), nagyobbak gyermekek és felnőttek számára aránylag drágábbak.

Törvényesen védett ibolyaszínű kereszttel.

Különleges szappan tisztításához 35 kr.

HUNGÁRIA NEMEZGYÁR TEMESVÁR.

➔ **Betörés** ➔
elleni biztosítás.

Mindenki, mielőtt elutazik, ne mulassza el ingóságait, ezüst- és értéktárgyait a

KOSMOS biztosító intézetnél

Akadémia-utca 16. biztosítani.

Biztosítási díj 1000 frtért **csak 1 frt.**

Referenciát ad a Pesti kereskedelmi bank, valamint a »Fonciére« pesti biztosító társulat, mely utóbbi ajánlatokat is elfogad.

*Pannónia szálloda
Budapest, Hercegi-ut 7. sz.
A nemzeti színház mellett.*

Reklámsági táblák

„A HÉT“ eddig megjelent összes kötetéhez

(egy évfolyam 2 kötet) kötetenkint 1 frt 30 kr.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KUT

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre frt 10.—

Félévre > 5.—

Negyedévre > 2.50

Egyes szám ára 20 kr.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— 2 © Budapest, június hó 12. © —

Krónika.

Gróf-e a gróf?

— június 9.

Mikor az ember úgy együtt látja őket, szemre rendszerint érdekes figurák. Nagy testi nevelés, jó táplálkozás, üdítő tisztaság és gondos ápoltság különbözteti meg őket a többi emberiségtől, amely különösen szappan és vászon dolgában oly nehezen éri el az arisztokrácia magaslatait. De ha meggondolom, hány jól megfürdött s napjában tiszta fehérneműt váltó fogorvosra mondták már az asszonyok, hogy olyan a modora, mint egy arisztokrataé, mosolygók és hallgatók. Hallgatom nevezetesen a beszélgetéseiket, amik lóversenyen a mázsáló körül, Bécs felé az étkező-kocsiban, országházában a folyosón és színházban a kaszinó mellett minden indiskréció nélkül kéntelen része az odaszorult polgári halandónak. Isten engem úgy segítse: tisztára a fiakkerstand. Ugyanazok a témák, ugyanazok a fölfogások, ugyanaz a niveau s ugyanaz a könnyed kocsisossága a mozdulatoknak, a fordulatoknak, a souverain életnézeteknek s a vastag-hangu nevetésnek. Ez persze megint tulzás, és ostoba az a demokraczia, amely nem akarja elismerni, hogy a grófok is emberek. Elvégre Széchenyi István is gróf volt, Zrínyi Miklós is, Andrássy Gyula is; Balassa Bálint báró volt, Eötvös József nemkülömben. De végső elemzésben ezek a halhatatlan Stefik, Pepik és Zsúlok szakasztott úgy különböznek a Kricsiktől és a Nusiktól, mint ahogy a halhatatlan paraszt, Arany János, különbözött a szalontai kanásztól s az Akadémia tagjaitól. Vagyis egyéni érték egyéni különbségével, függetlenül az osztály tulajdon sajátságaitól és hatalmi privilégiumaitól. Ezeket levonva, nem marad más, mint a viselkedés bizonyos meghatározottsága, a szokásoknak bizonyos szabadkőmives megállapodottsága, külön etikett és külön ételiszabályok, kényelmes horgonyul annak, aki ismeri őket, kényelmetlen háloul annak, aki beléjük bonyolódik. Ez az, amit az asszonyok modornak neveznek, s a misera plebsből ez valóban hiányzik. De egyfelől nem megtanulhatlan s minden jóra való lakaj tisztában van a rendelkezéseivel, másfelől, mint minden e világon, ez is fölöttébb relativ. Teszem, el tudom képzelni, hogy egy-egy uri társaságba bevetődő képfaragó vagy polgári miniszter kifogyhatatlan multság forrása lehet a született urak számára, s a gyönyörű mágnásasszonyok, a roastbeefnek, a hideg fürdőnek

s a sok mozgásnak ezek az isteni remekei, mikor például a parkklubb multságain diszkrétan egymás köré vonulnak a meghívott vendégeik elől, agyonkaczaghatják magukat a szegény delinkvenssek félszepségén és zavarodottságán. De tudják mit, én igazán nem látok semmi különbséget a boldogult Naszr-Ed-Din perzsa Sah között, akitől majd elájult a bécsi udvar, mikor nyugodtan fujta bele az orrát a Burg gobelinjeibe, és Henrik porosz herczeg között, aki, mikor minap a pekingi udvar elfogadta, egy perczen nyilván hatvanszor vágta pofon a kínai etikettet. Hatalmas ur, megteheti, mint ahogy Napoleon is hatalmas ur volt és megtehetett sok mindent, parancsolhatott királyoknak és hitvesi hajlékába kényszeríthette a császár lányát, de abban nem parancsolhatott, hogy akik minden lépése előtt térdrehullottak, ugyancsak minden lépésénél azt ne gondolják: micsoda parvenü, micsoda neveletlen paraszt! Félek, hogy Pekingben is ugyanezt gondolják a daliás porosz herczegről, s a tizezer esztendősin kínai miveltség betegesen finom érzékét kínosan bánthatja a fiatal Európa parvenü neveletlensége. Notandum: erre az ó-kínai exkluziv-ságra a mongolságából mindössze ötszáz esztendeje kivetkezett pekingi dinasztianak tulajdonképpen nem volna joga; viszont ha valamelyik kis porosz herczeg ott nevelkednék Kinában s a familiája Pekingben gyarapodnék tovább, második nemzedékben már éppugy megvetné a barbár Európát, mint ahogy némely legujabban kinevezett magyar bárók már első nemzedékben gögösebb parasztnyuzók a legrégebb primae occupationis főnemességnél. Nevelés dolga az egész, nevelésé és pénzé.

Mindezekre csak úgy gondolok, a magam multságára, egy különös eset ötletéből, mely a hét elején verődött föl s azóta el is simult, s a körül forgott, hogy egy nagyon tisztességes uriemberről, grófról, titkos tanácsosról és főispánról valamelyik névtelen jóakarója ki akarta sütni, hogy se nem gróf, se nem ur, se nem úgy hijják, ahogy hijják, mivelhogy az ő grófi nagyapjának egy szolgálólánynyal való házassága nem volt törvényes, az apjái is, egy zsidó nővel csak az ő születése után törvényesült, ő tehát jogtalan és törvénytelen, nem is egyszerezsen, hanem kétszeresen. Mondom, a dolog hamar elsimult; a gróf okmányokkal bizonyítja, hogy a nagyapja házassága törvényes volt, ami pedig az apja házasságát illeti, még ha utólag törvényesült is volna, a gyermeket az sem fosztaná meg címétől, rangjától és minden jogaitól, s ilyenformán az egész história csak akadémikus érdekességű. De így, akadémikusan, elég érdekes, főképpen egy momentuma. Mihelyt az esetnek szárnya kelt, az üldözött

gróf egy ujságíró előtt kijelentette, hogy e rágalommal szemben ismeri kötelességét, s a czimét s az állását menten rendelkezésére bocsátja ő felségének s a magas kormánynak. Az ujságok ezt helyeselték is, és én nem tudom megérteni, miért. Tegyük föl, hogy a névtelennek igaza lett volna: nos, polgárember nem lehet főispán? törvénytelen szülött nem lehet titkos tanácsos? s a föltétlenül jóhiszemű unoka bűnös lehet-e a nagyszülék mulasztásában? Nyilvánvaló, az egész campagnenak nem az volt a célja, hogy a grófot kiközösítse a grófok közül. Csak kinozni akarta, ország-világ előtt lehetetlenné akarta tenni, mikor mindenkinek tudomására juttatta, amit eddig csak kevés beavatottak tudtak, hogy a gróf nagyanyja szolgálólány volt, s az anyja, állítólag, zsidó asszony.

Ha én most frivol ember volnék, megereszthetném a viczczekeket azokról, akikről tudvalevő, hogy az anyjuk cselédlyány volt, s azokról, akikről nem bizonyos, hogy az apjuk uniformist viselt-e vagy libériát? Czélozhatnak szép kocsisokra, zsidó házi orvosokra, s más efféle legendákra, amikkel a pletykáló polgárság vigasztalódik a nagyurak gögösségén. De mi szükség van erre? Az ember egyszerűen sorra veszi a világ hatalmas familiáit s fölfelé megy egy kissé a családfájokon. Ime, egy föltöbb tiszteletreméltó mágnás familia, melynek az előző nemzedéke zsidó volt és bankár. Ime egy másik, amely még a maga személyében keresztelkedett ki. Ime a harmadik, hatalmas és nevezetes, mely a hatalmát s a jelentőségét annak a fölfrissülésnek köszönheti, amit egy derék osztrák kereskedőház vagyona vitt bele hozományul. Ime egy negyedik, melynek a szülői körül még vidáman rőfögnek azok az áldott rácz disznók, amikkel milliókat lehet szerezni. S hogy éppen rácz disznókról van szó: két nemzedék előtt az Obrenovicsok nem voltak e derék disznó-pásztörök? Nem királyok-e azért, nem souverainek, az ős császári familiák nem csókolóznak-e velük, s ha valamivel biztosabb volna a trónjuk, nem adnák-e hozzájuk a lányaiukat? Ha a Bonaparteokat a francziák el nem kergetik, nem képviselnék e ők már a legitimizmust, aminthogy házasságokban és szövetségekben már képviselik is a franczia s az olasz republikánus parvenu velleitások előtt. A Garák s az Ujlakiak voltak-e nagyobb urak, mint az a Szerencsés Imre, a világ legkomiszabb uzsorás zsidaja, aki czimre, rangra, befolyásra és hatalomra mindannyiuknak föléje magasodott, tisztán és pusztán azért, mert sok volt a pénze. Ma is az elszegényedett mágnás szomorú figura, aki ha okos, maga sem él a rangjával s a czimével, — s ha végignéztünk a ma virágzó legnagyobb familiákon, alig akad, melynek a főnemessége két három századnál régiebb volna, s az őse rongyos pénzen és közönséges politikai szolgálatokkal betűszerint nem éppugy megvásárolta a rangját s a czimét, mint a mai plutokrata parvenu. Alapjában az aristokrácia mindig plutokrácia volt; mindig a vagyon hatalmán épült, legfeljebb a vagyon s a hatalom természete volt más időkben más, mint a mi polgári napjainkban. Az aristokrácia sohasem jelentett mást s ma sem jelent egyebet, mint gazdag embereket, akik a vagyonukkal tekintélyt tartanak maguk körül, elzárkóznak a vagyontalanoktól, a gyermekeiket jólétben

s egészségben nevelik, s ilyenformán testi, anyagi és jogi előnyöket biztosítanak az utódaiknak. Ezeket az előnyöket eltagadni, mondom, ostobaság volna, de szent áhitattal nézni s elérhetetlennek tartani még nagyobb ostobaság. Az urak se nem jobbak, se nem rosszabbak, se nem különbek, se nem hitványabbak a plebsnél, csak jóval szerencsésebbek, s aki szerencsés, az aristokrata. Egyebekben pedig sohase azt kutassuk, hogy gróf-e a gróf, hanem azt, hogy ur-e az ur. Mert nagy urnak lenni szerencse, de igazi urnak lenni virtus.

Tar Lőrincz.

A milói Vénus.

*Mitsem törődve földi zajjal,
Örökre hallgató ajakkal
Áll Hellas remeke;
Regés, homályos messzeségbe
Néz fénytelen szeme.
Sokan nézik meg elhaladva
S busan sóhajtanak:
»Óh mért vagy márvány, mért vagy halva
Tündéri nőalak!«*

*Csak egy szól hozzá esdő szóval:
»Ne kelj életre, meg ne szólalj,
Te megkövült rege!
Álmodjunk oly lelket kövedbe,
Amely méltó bele.
Örök szépség oltáraképen
Állj e világ felett,
Ne szólalj meg, ne élj közöttünk
Mulandó életet.*

*Ne halljuk meg, hogy ajkaidról
Csak hiúság és gyengeség szól,
Hogy gyarló vagy te is!
Hogy nincs lelkedben égi fenség,
Mely nem kaczer s hamis.
Ne lássuk, ah, mint száll a porba
Büvös tekinteted!
Hogy pillanatnyi semmisségek
Töltik be szivedet!*

*Maradj, maradj csak égi lénynek,
Márványba vésett költeménynek,
Álomszerű alak!
Hirdesd, hogy szépség s álmok nélkül
Létünk csak sivatag!
Ne szállj alá e bus világba,
Melyben csak szenvedünk!
Regélj, regélj a monda nyelvén
Örökre minekünk!«*

Gáspár Kornél.

Tantalus levele.

Irta: BÁRSONY ISTVÁN.

A májusi éjszaka csöndjében íróasztala mellett görnyedt Tantalus s zürzavaros gondolatokkal kereste a szavakat, amelyekkel elmondja vallomását.

Meg sem lehetne számlálni, annyiszor élte már át a kínakat ugyanezt a fajtáját, amikor kifáradt agyvelejéből egy belső hang tiltakozását kellett hallania: »Megint! hát már megint kinezol?! hisz nincs nyugtom ugysem; elorsvaszt a folytonos töprengés.«

Az ablak nyitva volt s a világosság körletébe egy sereg csodálatos kis szörnyeteg huzódott a magas zöld fákról. Hártyszárnyu, nesztelen röpködésű parányiságok voltak többnyire. Némelyik hasonlított az özönvíz előtt élt rémállatokhoz, amelyeknek ma már csak megkövült csontvázait találni itt-ott a kőszénrétegekben. Billiószorosan nagyobbak voltak azok; de ha ezek úgy megtudnának nőni, épp oly iszonyatosak lennének, mint az ősvilági pterodaktilusok, izotaurusok, a rég kihalt óriás repülőgyíkok, amelyek csakugy otthon érezték magokat a vízben s a szárazon, mint a levegőben.

A piczi zöld rémek előjöttek rejtett berkeikből, s belibegtek a töprengő ember magányába, ahova a lámpafény csalogatta őket. Tantalus nézte, hogyan röpködnek, vergődnek, s hogyan pörzsölik meg szárnyokat. Amelyik megbénult, lehullott elibe a fehér papirosra s ott haldoklott, emberfülnék nem is hallható jajgatással.

Tantalus felriadt. Nem kereste tovább a megszólítást; bizonyos volt benne, hogy ugysem találja meg. Minden rossz lett volna: vagy hideg, vagy üres, vagy sok, vagy kevés. Elkezdte hát a levelet anélkül:

»Mindenekelőtt azt kell megmondanom, hogy legalább is századszor készülök neki, hogy ezt a levelet megírjam. Bevallom, a gyávák félelme fogott el mindannyiszor, amikor tollamat a tintába mártottam. Zsibbadttá vált a karom s a torkom éppugy összeszorult, mint amikor végzetes vallomást akar tenni az ember.

Ebből láthatja, hogy nagy válság előtt állok s lehetetlen volna e perczen a szavakat keresnem. Csak irok, szinte gépiesen, valami nyomasztó kényszer alatt, azzal az ösztönszerű reménykedéssel, hogy talán megkönnyebbülök, ha valahová kiöntöm szívemet. Ezelőtt gondolkodtam, és szerettem volna ékesen, virágnyelven írni. Mi volt az eredmény? Minden soromtól elrémültem s bármit vettem is papírra, sietve kellett kitörölnöm. Mert ugy láttam lelki szememmel, hogy amint olvassa, nevet hozzá; kinevet engem! s ez még sokkalta rosszabb, mint ha így szenvedek, ahogy most, csupán csak mellőzve.

Talán, ha megtudja, hogy szeretem, elkerülhetem a legrosszabbat, azt, hogy kigunyoljon. A nők irgalmasak az iránt, aki epedéssel van tele utánok. A szerelmet, amit keltett, minden asszony megtudja bocsátani. Én hát sietve vallom meg, hogy szeretem; hogy Tantalus szenvedésével szomjazom mindazt, amiből ön össze van téve; s hogy ez az érzésem már régi, nagyon régi.

Mért nem szóltam hát róla soha eddig, és mért szólok éppen most? — Változott valami? Történt valami, ami biztosíthat? Talán reményleni kezdek s elérkezettnek látom az időt, hogy nyíltan megmondjam ezt?

Ilyeneket kérdezhet tőlem, ugy-e. S én tudom, hogy kötelességem válaszolni. Ok nélkül el nem árulhattam titkomat, ami, hogy igazán titok volt e, annak csak ön a megmondhatója. Mert ha hallgattam is: a jó isten tudja, nem beszélt-e, nem árulkodott-e a nézésem; a hangom remegése, s az a férfiatlan zavar, amit annyiszor éreztem közelében, kivált ha magunk voltunk.

Mindjárt megmondom, hogy mi változott meg; mi birt rá, hogy mindent megírjak, amit érzek. De előbb hadd beszéljek ezekről a magányos félórákról, ezekről az én gyötrelmes perczeimről, amelyben azt hiszem, többet szenvedtem, mint amennyit valaha még jóvá lehetne tenni.

Ha ezer évig élnék se tudnám megszokni azt a fajtáját a félelemnek, amit olyankor kellett kiállanom, amikor legjobb volt ön hozzám; amikor így szólott zengzetes, csudásan mélabus hangján: »Örülök barátom, hogy éppen most jött: magunk vagyunk és senki sem háborgat bennünket!«

Ó, hogy szerettem volna ilyenkor valami ürügy alatt elrohanni, elmenekülni; a világ végére futni s még ott is eltévedni rengetek erdőben, ahonnan még ha akarnék, sem tudnék visszatalálni oda, ahol ön van!

Mert az együttlét ez aránylag oly rövid s nekem mégis pokolian gyötrelmes pillanataiban nem birtam másra gondolni egy másodpercig sem, csak arra, hogy szeretem s hogy talán azért adta a sors ezt a kicsike négy szemköztöt, hogy legyen időm és alkalmam egész örültségemet felfedeznem, oda borulnom eléje, és követelnem, hogy jutalmazzon meg azért a sok kinért, aminek ön az oka, egyesegyedül ön.

Féltem; gyáva voltam, soha sem merészelttem! Egyrészt az a tudat tehetta, hogy ön a másé; de hiába akartam önmagam előtt oly színben feltűnni, mint egy nemes önmegtagadó sziv, amely az ön férje jogát tiszteletben tartja: a lelkem mélyéről feljajduló panasz mindenkor megpirított. Mert ebben a panaszban, az volt, hogy ön nem szeret engem viszont. És esdeklés is volt benne, hogy ó, csak egy kicsit ha szeretni tudna; ha mondhatatlan szomjuságomat, amelylyel utána epedek, csak legalább a szájalom egy ölelésével akarná csillapítani!

Ahányszor így egyedül maradtunk, mindannyiszor abban a veszedelemben forgott, hogy elkábult agyam zavarában valami esztelenségre vetemedem. Hányszor gondoltam rá, hogy talán ha bátor, ha vakmerő lennék, megsegítené a szerencse. Majd azt mondtam, hogy a jó isten, lássa! Mert annyira szeretem, hogy ezt már nem tudom bűnnek tartani; az a hitem, hogy az ilyen szerelmet az isten is csak jó szemmel nézheti.

De ön nem szeretett engem egy csöppet sem. Csak barátjának nézett és bennem megfagyott a vér, ha elképzeltem, hogyan nézne rám kiábrándulva, megvetéssel, talán iszonyattal, ha egyszer csak elibe rognám s azért könyörögnék, hogy csalja meg a kedvemért a férjét.

Ahányszor ezekből a kimondhatatlanul gyötrelmes és mégis oly édes együttlétekből baj nélkül szabadultam: halálos fáradtsággal, kimerülten adtam hálát az istennek, hogy megsegített és néma tudtam lenni. De ebbe a hálálkodásomba folyvást egy nyomasztó, aggasztó érzés vegyült: az, hogy csinálhatna a jó isten akármit, ha ön csak egy kézzorítással, csak bűvös szemének egy bátorító pillantásával azt árulná el, hogy talán meg tudna hallgatni engem.

Én vagyok az újra született Tantalus és nem titkolom tovább, hogy az örökös szomjuság elepeszt. De ha csak a szomjuság kinja volna az enyém!...

Nézze, én tudom, hogy maga a másé, hogy férje van, akire alig merek nézni, mert azt hiszem, ki kell éreznie a szememből szakadatlan nagy irigységemet, amelylyel még a gyűlölet is el tud vegyülni néha.

És le nem irhatom azt, miket állottam ki számtalanszor, amikor magokat figyeltem. Amikor lopva, remegve lestem, kap-e magától az ura valamit, amit nem okvetetlenül kellene: egy szerelmes tekintetet, egy

simulást, egy gyöngéd szót, ami mind elmaradhat, ha egy asszony csak jó akar lenni az emberéhez, anélkül, hogy szerelmese legyen.

És mégis akkor voltam boldogabb, amikor a férje urától féltettem magát. Akkor nem bírtam szabadulni attól a lesújtó, meg nem változtatható tudattól, hogy mindaz, ami történik, jogos; hogy ön azé az emberé. És ezt az égő keserveinet egy csöppnyi hűstővel tudta csillapítani az a titkos remény, hogy hátha maga csak engedelmeskedik? a családi béke és nyugalom kedvéért tűr el mindent, amit úgy sincs módjában egészen és végkép megakadályozni!

Most már elérkeztem oda, hogy felelnem kell azokra a képzelt kérdésekre, amiket levellem elején adtam a szájába: »Mi történt, hogy egyszerre megszallt a bátorság és szerelemről merek beszélni, holott tudom, hogy nem szeret s azt is tudom, hogy most épp úgy megvan az ura, mint azelőtt?!«

Hogy mondjam meg?! Görcsösen szorítom a tollat s körmöm belemélyed a tenyerembe. Szenvedek, annyira, hogy visszakivánom azt a jó és szép időt, amikor csak a mérhetetlen szomszúság gyötört szerelméért.

Én mindent látok, én mindent tudok.

Az én szememet nem kerüli el semmi sem. És ha szememet elkerülné: ezer ördögnek az üvöltése ébresztené fel petyhüdt lelkemet, hogy minden veszedelmet észrevegyek, ami önt környezi.

Én kitaláltam, megéreztem, hogy lelke nem azé, aki önt a magáénak vallja. Látományaim vannak és azok önt *egy másíknak* a karja közt mutatják meg nekem. A maga száját csókolja valaki titokban; pirosra és melegre csókolja! és én megbolondulok bele, ha elgondolom, hogy ugyanolyan magányos félórákban ölelik önt, amilyenekben nekem is szokott részem lenni. És hogy olyankor a maga két karja valakit visszaölel, aki nem a férje; és amint azt a gazembert öleli: lehanyatlik a feje, megtelik könnyel a két szeme és olyan hangok szakadnak fel a kebléből, mintha mindjárt meg akarna repedni a szive.

Jaj nekem, jaj! Hogy verje meg az isten az eszemet, hogy ilyeneket el tudok képzelni! Hogy benuháza meg a karom örökre, hogy még le is tudom írni!

Mért csalja meg az urát, mondja?! mért teszi egészen szerencsétlenné azt az amugy is szerencsétlen embert, akit maga soha sem szeretett?!

Ó, hogy tudom őt sajnálni, magammal együtt, a mi közös sorsunk miatt, a mi nyomorult életünk miatt. Mert hogy mind a ketten *azért* rajongunk, akinek számunkra nincsen szerelme!

Csak hogy ő nem tudja. Én vagyok az igazán megátkozott, csak én, aki látok.

Honnan tudok mindent? Megmondjam e? Bátran megmondhatom. Ezentul úgy sem csalhatnak meg. Hiába próbálnák tettetni magukat, késő lenne. Erejük sem lenne ilyesmire. Hisz' olyan esztelenül, olyan nyiltan szeretik egymást, hogy az vérlázító. Nem átallják, hogy elmerüljenek egymás szemébe és ne lássanak meg senkit sem. Ha tudná, milyen akkor az arcza! Hogy oszlik meg rajta az odaadás vágya, a szerelem meggondolatlan kínálása, az üdvözülés mosolya;... csak hogy fel nem sikolt: »csak neked, csak teneked mindent!«

Hát örültek magok, ha azt hiszik: ezt senki se látja? Ha senki sem is, én mindent látok. És borzasztóan gyűlölöm olyankor magokat.

Egyesegyedül ilyenkor éjszaka, tudok valamennyire megnyugodni. Látja, így, ahogy most. Ezt nevezem én lecsillapodásnak. Igen, mert ilyenkor legalább gondolkodni tudok úgy ahogy. És mit gondol, vajjon mi csillapít le? Az a tudat, hogy most, *legalább most*,

nincs és nem lehet más mellette, csak a férje. Most maga otthon van és álmodik ébren is, *arról*; — de aki öleli, az az ura, a törvényes ura, akit nem szeret; aki éppen olyan nyomorult, amilyen én vagyok.

Mi lesz ebből? Várom, lesem, kutatom állandóan. Mint ahogyan a vizsla a vadat, úgy szimatolom én a veszélyt, a jövőt. Valami nagy botrányt várok előbb-utóbb. Mert ki nem maradhat az. És akkor énnekem ott kell lennem a közelben. Sajnálni fogom magát, de azért dörzsölni fogom a kezemet. Azt én!

De addig? Hát addig csak így, kinlódva szeressem tovább, úgy-e, és szakadjon meg a szívem, valahányszor rájövök, hogy megint együtt voltak. Azt hiszi talán, hogy *amart* is kell látnom? Ó, hisz előtti olyankor a vér a szememet és attól kell tartanom, hogy belevakulok. Elég ha magát látom. A maga szeme elmond nekem mindent. Abban benne van az is, ha már boldog; az is, ha még csak vár a boldogságra.

Mindent tudok s olyannak érzem magamat, mintha büntársuk volnék. Én, aki mindennap meghalok a kintől, amit magok okoznak nekem, s aki mindig megint feltámadok arra a kinra, ami a halálomban sem marad el tőlem soha, soha!

Már észrevétették, mennyire alkalmatlan vagyok magoknak. Már csak hogy éppen ki nem mondják, csak épp hogy el nem üznek.

De én azért oda megyek magokhoz. Azért is. Megyek reggel, megyek délelőtt, este. Zavarom magokat folytonosan, mint a rossz lelkiismeret. Ott ülök a nyakukon mint egy roppant nagy gond. Ránehezkedem a szívükre, mint a lidércz.

Mert szeretem, szeretem! És nem bírom ki, hogy itt előttem, a szemem láttára szeressen valakit, aki nem az ura!

Iszen értse meg az istenért, legyen belátása, legyen szive: nem járja az, amit velem teszen. Nem is érdemlem, nem is akarom tűrni, nem!

Mintha erőnek erejével gyilkost akarna csinálni belőlem. Vagy talán öngyilkost...«

*

Odakint a bakter az éjjél utáni két órát kezdte fujni. Tantalus kiejtette kezéből a tollat.

Mintha egy új rém szállott volna be a szobába, amint levelében az öngyilkosságot emlegette.

A fehér papír, mintha vére öntötte volna el, úgy piroslott. A lámpaellenző piros selyméről hullott oda a visszfény.

Tantalus rámeredt a levélre, amely még nem volt befejezve. Tekintete azon a merész, szinte bőszerű vallomásmáson akadott meg: »szeretem, szeretem!« ...

Elrémült.

Már megint az a gyáva ember volt, aki akkor szokott lenni, amikor *övele* négy szemközt maradt.

Egy pillanat alatt végigröpült lelkén mindaz, amit leírt.

Lélekzete is elfulladt, olyan szorongás vett rajta erőt. Jézus! ha ezt a levelet elküldte volna!

Soha, soha többet maga elé nem eresztené az az asszony.

Magamagának kezdte kiabálni: »Nem igaz, nem igaz! mindebből nem igaz egy szó sem!« ...

És ijedten, kapkodva, hogy minél hamarabb örökre elmúljon, s örökre megsemmisüljön ez a levél: darabokra lépte az egészet.

S mialatt az apró papírfoszlányok összekeveredtek és libegve, hulldostak le a földre: nehéz, nyögéshez hasonló sóhajtással, verejtékezve mormolta:

— Szeretem! szeretem!

Társaságban.

*Amint belépsz, a lányok összebujnak,
Ez az! ez az! . . . Csicssergik édesen
S mohón lesik, vajon mikor sütöd le
A szempilláidat szemérmesen.*

*Ahogy a rét virágain a lepke,
Nevem úgy himbálódzik ajkukon —
Bár így lebegnék rózsán, lányok ajkán,
Ha szemem örök álomra csukom!*

*Ez itt kitárja kelyhét: szállj le én rám,
Tudom magamról mi az árvaság;
Szeretnem azt, akit szeretni tudnék,
Megtöltja nekem is a társaság.*

*Az ott remegve, mint egy rémes álmat
Kerget magáról el: hess lepke, hess!
Leány, soha virágokon csapongó,
Szegény poéta-szívet ne szeress!*

*Margitka, most feléd fogok repülni
Vigyázz, a társaság redd figyel!
Légy illedelmes, ha nevem kiejtik
S pirulj a hallatára fülig el.*

*— Hol látta Margit, mondja, utoljára?
Magához írja verseit, igaz? —
S te ajkadat durczásan félrehuzva
Odavetted: nem ismerem, ki az? . . .*

Makai Emil.

Krónika II.

Casanova.

— június 8.

Casanova csakugyan 1798. június 4-én halt meg, nem 1803-ban (mint a nagy Larousse állítja) és nem is 1804-ben, '5-ben vagy '16-ban, mint más források mondják. Véletlenül (azaz hogy nagy utánajárás révén birtokomban van a duxi anyakönyv hiteles, sőt fotografiai másolata, mely kétségtelenné teszi a 1798. június 4-iki dátum helyességét. Tudományos halhatatlanságom reményiségének vasmacskáját ebbe a halottas levélbe vetem: Mindazok a tudós urak, akik valaha Jean-Jacques Casanova de Seingalt halálának dátumáról vitatkoznak, az idők végéig kénytelenek lesznek Tóth Béla urra hivatkozni, ha ugyan nem fordulnak egyenesen a duxi plébániához, mint magam is cselekedtem. Mert szép az élet, ha az ember pontosan kiderítheti a más halálának esztendejét és napját.

Casanova, mikor meghalt, hetvenhároméves volt és tizenhat esztendő óta Waldstein gróf könyvtárnoka. Egy becsületes, jóízű grófé, akinek nem volt könyvtára. Vagy ha volt is (mint ahogy volt is) nem arra való, hogy ez a nagy ember czédelázzgasson benne. Ez a

Waldstein gróf a mult század minden grófjai között a legbecsületesebb és a legjobb ízű, mert penziót adott ennek a nagy embernek, ennek a nagy gazembernek. A penzió adásra nem volt semmi különösebb oka; legfeljebb az, hogy fel tudta észszel érni: ki volt Casanova. Az már hiba, hogy ez a nemes Maeczenás azt hitte: eleget tett, ha elrendelte, hogy a bibliothecarius urnak lakást adjanak a kastélyban, és minden nap reggelit, ebédet és vacsorát tálaljanak elébe. A jó gróf, ki sohasem tette lábát Dux városába, nem gondoskodott róla, hogy ama nagy emberrel csak csupán mint nagy gazemberrel bánjanak uradalmi tisztjei. Rettenetes, mit vittek végbe azok a kis gazemberek ezzel a nagygyal. Hogy egyebet ne mondjak: ép a reggelije, ebédje és vacsorája körül. Jean Jacques Casanova de Seingalt, a XVIII. század legjobb falatainak evője, azt érte meg, hogy mikor levette a tálról a fedőt, gyakran profétaeperre talált (v. ö. Till Eulenspiegel). És mit csinált ilyenkor a fogatlan vén tigris? Leveleket irt. Nem a grófnak (ugy látszik, tapasztalta; hogy az ilyesminek nincsen semmi foganatja) hanem a tisztartónak, aki vele az ocsmány tréfát elkövette. Ezeket a leveleket azonban sohasem juttatta kézhez; mivelhogy nem merte. Halála után az asztala fiában lelték meg ezt a *literae non missile* est. Én olvastam. És a mondó vagyok, nem ismerem ennél megrendítőbb olvasmányt. Egy óriás genie, vénségére arra jut, hogy kegyelemkenyeret egyen; és aki szembe tudott szállani egy viharos század minden erejével, most zsebben mutogat fűgét egy hitvány tisztartónak, az ő pimasz ellenségének! Mennyi hitvány méltóság, mennyi kacagató siralom, mennyi törpe nagyság, mely végtelen tragikómikum van e gyáva, dugott levelekben! Egy csöpp hija, hogy meg nem ríkatott ez a látvány: egymással szemközt Casanova és valami léha kasznár, aki erősebb önála, tehát bántja!

Casanova! Félénk tisztelettel emelem reád szememet; mert nagy valál a bölcsesség legnagyobbjában, az ember ismeretében. A mai kor már nem is tudja, ki voltál. Pornografus vagy, akit csapnivaló diákok olvasnak a pad alatt; avagy szenzációs memoire-író a hazug *Histoire de ma fuite des prisons de la République de Venise* révén; mert nem igaz ám az a dolog, hiába szorul a szivünk, mikor a doge-palota őszi ködtől izamos ólomfedelén csuszkaász hason fekve . . . Hazudsz, Casanova, hazudsz, mint minden emberismerő, aki játszik velünk, gyöngébbekkel, mint a macska az egérrel. Mert a hazugság erő, nagy erő. És te éltél vele. És messze, Csehország hideg földjében most is vigyorog fogatlan koponyád, hogy így be tudtad csapni az okos XVIII. századot, meg ezt az ostobát, a gőzöst, a villámosat. Mert mi is hiszünk tebened, te halhatatlan lator, és kalandos lábad nyomát vágyódva, bánatos érdeklődéssel, mohó kíváncsisággal keressük Velence kövein, Páris utcáin.

A historicum az, hogy Casanova rút volt, himlőhelyes volt; és mégis ő tetszett ezen a világon az asszonyoknak legjobban. A historicum az, hogy Casanova nem tudott vinni; és mégis emberhalál történt, valahány-

szor keresztbetette a spádéját valakivel. A 'historicum' az, hogy Casanova szüntelenül vétett a francia grammatika és syntaxis ellen; és emlékiratai mégis a klasszikusok polczán állanak. Sőt — iszonytató amit most mondok — az a 'historicum', hogy nem tudott még táncolni sem; és mégis ő volt ama pillangó-század gavallérja. Ó, hazugságnak dicsőséges mestere! Én azt hiszem, magad is hitted, hogy szép vagy, hogy tudsz vivni, hogy tudsz francziául és hogy tudsz táncolni! És ezért mondom, hogy a hazugság művészetében nincsen tenálad dicsőségesebb mesterünk, mert az a legnagyobb hazug, aki magának is tud hazudni, szent Jean-Jacques Casanova de Seingalt!

És kacagtal magadon is, mint mirajtunk férgeken, meg ezen a mi képünkre és hasonlatosságunkra alkotott anthropomorph istenen, a gyarlón, a rövideszün. Az oly nagy istentelennek, aminő te valál, hinnie kell egy istenben, aki maga a hatalom és a bölcsesség. Aki nem írja feketébb könyvbe, ha egy kardinális maitresseét szereted el, mintha a kis pupos leányzó koszoruját téped le; s aki nem pápista, hanem isten. Gyalázatos gonoszságaidnak közepette, tudom, mindig fölemelted szemedet az égre: »Miért ne én cselekedjem, uram, mikor mások is okvetetlenül ugyanazt cselekednek?« És azért valál nagy és erős, ó Seingalt, mert mindazt magad követted el, amit mi kisebbek és gyöngébbek ezer másra hagyunk.

Tisztes és galád munkafelosztás uralkodik közöttünk a bűnben. Világéletében mindenikünk véghezviszen valami kisebb nagyobb gazságot, s aztán azt hiszi, hogy immár eleget tett emberi kötelességének. Becsapott király, becsapott pinczér, becsapott asszony, becsapott börze, becsapott akadémia, becsapott koporsócsináló... és mi — *pars pro toto* — nagy jámborul azt véljük, hogy becsaptuk az egész világot. És vigyorunk magunkban, hogy nini, milyen sikerült gazemberkék vagyunk; és milyen szamar ez az egész mindenség. De haj, aki egymaga végzi el mindazt, amit mi gyávák magunknak csak csöppjével juttatunk! Ó, Jean-Jacques Casanova de Seingalt, mely nemesség, mely igazság, mely észjogi tökéletesség a te, pimasz munkafelosztásra nem szoruló, dicső gazemberséged!

Hogy ott végezted, ahol végezted: egyedülvaló öregségben, kegyelemkenyéren, tehozzád méltó nagy virtus, te becsületes gonosz. Fejedelmeket és asszonyokat bolondítottál el, de nem tartattad ki magadat egyikkel sem. Zsákra hánytad az aranyat, de nem raktál félre egy lapátnyit sem. Amit az emberi ostobaságon nyertél, szegretetted, mint magát az ostobaságot. Bohéme, nemes ember voltál a sárig, te perversus impostor, minden idők világcsalóinak legnagyobbja.

Jaákh.

Nőt végy feleségül, ne arczot.

Német közmondás.

A nő olyan, mint az árnyék. Menekülsz előle, üldöz; követed, fut előled.

Indiai közmondás.

A csillagok felé.

— Regény. —

Irta: KÓBOR TAMÁS.

(Folytatás.)

11.

Riza és mamája megjelenése a színházban különben látható szenzációt keltett. Idegenek! A színészek pauzáikban hosszan vizsgálódva nézték, a páholyok tisztjei összedugták fejüket s noha alig hat lépésnyi távolság választotta el őket, ráfordították a gukkereket. Majd az egyes páholyok között megindult az üzenetváltás. A szomszédosok egyszerűen átkiáltgatták:

— Csinos bogár. Vaj ki ő? Ejnye, be szép!

A távolabbiak meg egy-egy stafétát menesztettek eszmezsere és hirszerzés végett.

A negyedik földszinti páholyban egy erős szép asszony ült az urával s körülbelül hétesztendős kislányával. Ez finom mosolylyal, megnyerő jóakarattal nézegette a jövevényeket. Riza érezte, hogy a figyelem őt illeti, hallotta a tisztje megjegyzéseit is és elpirulva, mozdulatlanul ült, szemét mereven a szinpadra függesztve.

A földszinten alig hét-nyolcz ember lézengett rajtuk kívül. Mögöttük, az utolsó sorban egy szegényesen kiöltözött házaspár, előttük egy kereskedősegéd formájú fiatal ember, a másik oldalon pedig egy kecskeszakállu czvikkeres ur, rettenetes kampós orral, aki egyre gunyosan mosolyogva nézett körül s minden felé a borbély bizalmaságával integetett. Azonkívül három, vagy négy leány, öreg asszonyok társaságában.

A czvikkeres ur, miután soká vizsgálódva nézegette Rizáékát s az egyik tiszt páholylyal hevesen gesztikulálva beszélgetett, kiperdült az ajtón. Nem sokára visszatért, ismét a tiszt páholyhoz fordult s azután Riza hallotta, amint páholyról-páholyra tovább száll hir:

— Az új naiva.

Rizának nagy melege lett s örült, hogy éppen vége volt az előadásnak s megszabadult a közönség fixrozásától. Mikor helyükről fölkeltek, bizalmas mosolyával hozzájuk lépett a szemüveges ur és kiállhatatlan orrhangon megszólította:

— Üdvözlöm városunkban nagysádekat, Gutmann Géza szerkesztő vagyok, az igazgatótól megtudtam, hogy kedves nagyságtok itt vannak. Ó én mint ujságíró mindent elsőnek tudok meg.

Ujságíró. Buzáth Imre óta ez az első ujságíró, akivel Riza összekerült. Minden harag és bosszuvágy fölkaarodott benne. Elfordította az arcát, mikor a szerkesztő ur kezét feléje nyújtotta. Ám a mama derekasan belecsapott. Az ő praktikus elméje rögtön kapiskálta, hogy ez az ismeretség nyereség, amelyet ki kell aknázni. Aztán a szerkesztő urnak éppen plebejus, közönséges viselkedése, ami Rizát undorította, tetszett meg neki. Nem érezte annyira inferioritását, mint annak idején Buzáth Imrével szemben.

— Örülünk a szerencsének, szólott roppant sziveséggel. Igazán jól esik idegen városban ismeretséget köthetni, különösen ilyen ismeretséget.

— Ó, ami azt illeti, felelt Gutmann ur, kifelé haladva velük, holnap a személyi hírekben már olvashatják az első cikket, amit a kisasszony művészetéről nyilvánosságra bocsátok. Hangulatot kell csinálni, drága nagysága, a fő a hangulat s minálunk különösen hangulat nélkül nem lehet a művészettel sikert aratni.

— Maga nagyon kedves ember, hízelt a legbizalmasabban a mama s rádült Gutmann ur vállára, amit ez diskrét mosolylyal fogadott.

A foyerban összeverődtek a tisztek s Rizáék mintegy katonai sorfal között mentek keresztül. A szerkesztő ur arcán a diadalmas hepczia tükröződött, hogy az általános érdeklődés tárgya az ő kíséretével megy. A tisztek között halk morgás kelt, összedugták a fejüket, itt-ott halk kacagás is hangzott, mitől Rizának arcába szökött a vér. Az emeleti lépcsőn ura karján látta a páholybeli szép asszonyt, aki mondhatatlan, jóságos érdeklődéssel nézegette.

— Ki ez a hölgy?

Ez volt első szava, amit a szerkesztő urhoz intézett. Nem állhatott ellen a kíváncsiságnak.

— Mindjárt gondoltam, felelt röhögve a szerkesztő ur, minden új színésznőnek ez az első kérdése, mintha megérezné a rokonvonást. Ez a hölgy most Gyöngyössy Mihályné, a leggazdagabb vas megyei földbirtokos felesége, de nyolcz évvel ezelőtt még tragikus színésznő volt. Most is szereti a színházat és minden előadáson jelen van. Alig játszott egy párszor, mikor Gyöngyössy beleszeretett. Ő, az én lapomnak is van része e házasságban!

Az utcára értek.

— Voltaképen, szólt a mama, mi még nem vacsoráltunk.

— Ó, nagyságos asszonyom, azon könnyű segíteni. Alig száz lépésnyire van a Hungária, ott szoktunk színház után találkozni.

— A színészek?

— Igen, egy részük ugyan a Sabáriába jár, de mára inkább ajánlanám a Hungáriát, mivel közelebb van.

— Az igaz, szólt a mama, mert csak hamarosan megvacsorálunk és megyünk haza.

— Engedelmeikkel holnap tiszteletemet fogom tenni.

— Nem lehet, szólt közbe ridegen Riza, próbám van és játszom.

A szerkesztő ur egy kissé megütődött.

— Akkor holnapután.

Igy mentek a Hungáriába.

Ütött-kopott nagy terem, mely büzlött a nagy petroleum-lámpáktól. Két egymás mellé rakott hosszú asztalnál tisztek söröztek, akik valóságos keresztút közepé fogták Rizát. Egy részüknél gukker volt, onnan láthatta, hogy ezek színházban voltak s már tudják, kicsoda. Az egyik, egy csinos, szőke főhadnagy föl is emelkedett és rendkívül udvariasan köszönt. Riza pipacsörösen fogadta. Ugyan ki lehet? A szerkesztő ur az egyoldalú barátság bizalmasságával köszönt a tiszt asztal felé, ahonnan leereszkedő hidegséggel viszonzták üdvözlését. Aztán kikerestek maguknak egy asztalt, Riza háttal ült a tisztek felé, a szerkesztő ur vele szemben, a mama jobbra foglalt helyet.

Nagy sokára jelentkezett a pinczér, de még soká tartott, míg a rendelt ételt megkapták. Riza rosszkedvű volt és nem evett. A mama annál többet, sűrű sóhajtozással az otthon hagyott kitűnő házikoszt után. A szerkesztő ur henczegő fesztelenséggel hajolt az asztalon keresztül és beszélt Rizához, aki szó nélkül hallgatta. Meg kellett értenie, hogy Gutmann ur milyen hatalmas ember. Polgármesterrel, alispánnal, törvényszéki elnökkel te-tu pajtás. A színház-direktorral is, akivel azonban most fahéban van. A direktornak ugyanis nem tetszik az a szigorúság, melylyel ő a kritikai tollat kezeli. Hiszen különben tud ő elnéző is lenni, hanem bizonyos dologban a direktor megbántotta őt. Ilyenkor ő nem ismer tréfát. És ha ki nem békíti, teszi hozzá nevetve, jövőre aligha megkapja a szombathelyi színházat. Mert itt az játszik, akit ő protezsál.

Kellemetlen, henczegő modora még a mamát is bántotta. Riza alig birta türtöztetni magát. De föltette magában, hogy ezt az embert nem engedni többé közelébe.

Egy szót sem hitt el nagy hatalmából. A mama azonban barátságot mutatott, mert hiszen jó az újsággal jó lábon állani.

Közben új vendégek érkeztek. Három szegényesen öltözött leány, az egyik vén és csunya, a másik fiatal és csunya, a harmadik meglehetősen csinos volt, de az arcára fent festék csak rosszul takarta ragyás voltát. Nagy csöndben a legszélsőbb zugban telepedtek le és csüggedten csöngettek egyszer a pinczérnek. Mikor ez rájuk sem hederített, némán vártak, csöndesen sugdolódzva és majszolva a pusztá kenyeret.

Kóristanők voltak.

Majd két hölgy extravagáns szabású őszi gallérral, rendkívül bő szabású szoknyával. Messziről látszott rajtuk a színésznő. Elsurrantak a három leány asztalánál s mosolyogva fogadva a tisztek hangos üdvözlését, tőlük a második asztalnál telepedtek le. Riza rájuk ismert: az egyik Körmenyi Juliska volt, aki Euridikét játszotta, a másik Vénusz személyesítője volt. Egy karcsu, magas leány, messziről igen finom metszésű arcczal, közelről nézve azonban vénhedt, festéktől fölmart. Néhány perczig magukban ültek, csöndesen beszélgetve és Rizáék asztalára kacsingatva, de aztán már két tiszt melléjük telepedett és a csöndes beszédből még csöndesebb sugdosás lett. A tisztek keze sűrűn fogta a hölgyekét s közbe-közbe, halk, ideges kacagás hallatszott.

Majd nagy robajjal nyílt az ajtó, a tisztek tapsoltak és éljeneztek s belépett az öreg Szabó Péter, aki jupiteri arcficzamitással fogadta az ovációt, egy piros kabátú növendéklány, akiben Riza Amorra ismert és egy alacsony, szürke ruhás asszony, a komikus felesége. Szabó Péter kutatva jártatta körül a szemét, végül észrevette a szerkesztő urat, aki magasra emelt karokkal integette magához.

— Ez az egyetlen művész a társulatnál, sugta Rizának, s nagyon kellemes ember. Vele szeretek leginkább eszmét cserélni.

A komikus látható kelletlenséggel közeledett felé, a hölgyek összenevettek, úgy követték.

— Szervusz, szervusz öreg, köszönti a komikust, aki egykedvűen nyújtja kezét. Van szerencsém bemutatni stb.

— Ó szent ifjuságom! kiált komikus sóhajjal az öreg Szabó, miközben megpaskolta a Riza kezét. Ez itt a feleségem s elébe tolja a barátságosan mosolygó asszonyt, aki sok őszinte szíveséggel üdvözli új ismerőseit, ez a ragyogó bogár meg (itt Ámort tolja elébe) nem is tudom, hogy csöppent hozzám. Tudja kisasszony, nálam kosztol, aztán a feleségem vigyáz az erényére, már amennyiben van neki.

— Láttam magát, szól meghittén kacagva a kis rövidruhás lány, a színpadról s mindjárt gondoltam, hogy maga Örlei Riza. — Majd holnap! kiáltott át a tisztek asztalához, akik jelekkel kérdeztek tőle valamit, amit Riza nem látott. Majd büffögő kacagással az asztal alá hajolt, hogy az arcát elrejtse. Jaj! kiáltott aztán vigan, igazán lehetetlen itt tisztességesnek megmaradni, már úgy ki vagyok tanulva!

— Ó szent ifjuságom! sóhajtott ismét a komikus, amire a felesége szívből jövő kacagásra fakadt s a szerkesztő ur is széles vigyorgásra húzta a száját.

Aztán végigböngészte az étlapot s odaadta feleségének. Ez is végigolvasta s egy kérdő pillantással, melyre a komikus csüggedt vállvonogatással felelt, visszaadta.

— Jaj, de éhes vagyok, kiáltott a kislány, akit Völgyi Margitként mutattak be, szerkesztő ur, magának nagy befolyása van, tán rendelhetne legalább egy pohár sört!

— Ha csak ez kell, szólt a szerkesztő és fölkel s az egyik pinczér után szaladt.

— Ó, bárcsak vissza sem jönne, sóhajtott Völgyi Margit, olyan utálatos.

Riza, aki a legnagyobb antipathiával hallgatta eddig a kislány mosdatlanul jókedvű fecsegését, e kifakadásra szinte rokon lelket talált benne. Kissé közelebb tolta hozzá székét és most szólalt meg először:

— Bizony, utálatos ember, nem is tudom, tisztességes társaságban hogy tűrik meg.

— Ó, szent ifjuságom! sóhajtott ismét a komikus és most már Öringerné is nevetett rajta. Észrevette, hogy ez valamit jelenteni akar és igen sikerült vicznek tartotta. Csodáló tekintete, amit az öreg Szabóra vetett, eléggé tanusította e véleményét.

— Nézze csak, figyelmezteti Margit Rizát, jókedvvel kaczagva, hogy befolyásolja a szerkesztő a pinczért.

Riza arra nézett és a két lány most a legvidámabban együtt kaczagott. A szerkesztő, roppant büszke tartással egyre a siető pinczér után szaladgált, aki a vállán keresztül felelgetett neki. Odament a tisztí asztalhoz: a szerkesztő utána. Majd a konyhába sietett, a szerkesztő ur utána. Aztán szorosán egymás mellett ismét fölbukkantak s tartottak a primadonna-asztal felé, ahol a pinczér lerakta az ételt és mindjárt-mindjárt kiáltással a kóristanökhöz sietett. Végre a szerkesztő ur is tudatára ébredt nevetséges voltának s roppant dühösen a gazda után kiáltozott, aztán egyet pillantva a kaczagó lányok felé, gyors elhatározással a söntésbe ment s onnan maga hozott egy pohár sört.

— Eljen a sajtó, köszöntötte rá vigan poharát Völgyi Margit, aki sehogysem nem tudta elhallgatni, ami eszébe jutott. Jaj, édes barátom, be furcsa volt maga a pinczér mellett! Mint a kis kutya, úgy szaladt utána.

— Lesz mit olvasnia holnap a gazdának a korcsnájáról, morgott dühösen a szerkesztő és baljóslatu pillantásokat vetett Margitra.

— Istenem, szólt ez ijedten, bolond voltam, hogy megmondtam magának. Most rám is dühös lesz és nekem is lesz mit olvasnom.

A szerkesztő ur láthatóan küzdött dühével s lehajtott fejjel, egyet nyelve, félhangon szólt:

— Az is meglehet.

A komikus atyailag hátát veregette, jelentősen, nagy komolyan arczába nézett, úgy mondta:

— Ó szent ifjuságom!

Amin unisono kaczagott az egész társaság, a sértődött szerkesztővel együtt. Ki volt békülve Margittal, de a fogadásra nézve főtartotta a kimondott ítéletet, sőt rögtön papirozt és czeruzát vett elő s nagy sebtiben irogatott, miközben fejével helyeslően bólogatott s elégedett, titokzatos mosolylyal rakta zsebre a kéziratot.

Szabó Péter közben egyre az étlapot forgatta s mikor végül mégis csak előkerült a pinczér, egy borjupörköltöt rendelt, sok galuskával, meg egy üveg szódavizet.

— Ó istenem, sopánkodott Margit, már megint nincs pénzünk?

Szabóné egy zsenáns oldalpillantással Öringerek felé, rá szólt:

— Hiszen egyszer már vacsoráltunk!

— Igaz, erről megfeledkeztem. No de ilyet, olyan éhes vagyok, mintha még nem vacsoráltunk volna egyszer sem.

Öringerné nagylelkűen odatolta a kislánynak a tálát.

— Be szeretném elfogadni, sopánkodott ez, de félek, hogy nem illik.

— Dehogy nem illik, hiszen kollegák egy tálból csak ehetnek!

— Ugy-e, asszonyom, szólt Völgyi Margit, ön teljesen tisztában van azzal, hogy mi illik, mi nem?

— Hogyne, kisasszony!

— Akkor, ha ön mondja, hogy illik, én alávetem magamat az ön tekintélyének. Szabóné, örüljön, legalább több jut magának a borjupörköltből.

— Micsoda szegénység! gondolta orrfintorgatva Riza. Bizonyosan eliszszák a pénzüket és azután nem marad.

A mama azonban kezdte magát roppantul otthon érezni a színészek körében. Mintegy a saját művészi felavatását ünnepelte. Benne van a kulisszák között, Szabónéval csakhamar a legbizalmasabb és legmélyebb eszmecserébe bocsátkozott, de azért egyetlen szó sem veszett el számára, amit a többiek mondtak.

A szerkesztő ur egy darabig némán leste az alkalmat, hogy a társalgásnak ő lehessen a vezére, de a kis Margit ügyesen tudta úgy intézni a dolgot, hogy a nagy férfiú szóhoz ne jusson. Végre is a kritikai tekintély kezdett faragatlan lenni és buta röhögéssel kibőfögte:

— De nézze csak, édes Margit, egy negyedórája már, hogy keresem az asztal alatt a lábát, hogy gyöngéden rátíporjak s nem találom.

— Pedig az asztal alatt van, felelt kaczagva, de mégis nyersen a kislány, arra való ember már régen megtalálta volna.

— Mit ért ezalatt a kisasszony? kérdé nagy komolyan és sértődötten a szerkesztő ur.

— Semmit, ami önnek nem hizelegne, felelt Margit. Tudja, édes szerkesztő ur, van kétféle férfiú. Az egyik a haszontalan, akinek a lányok lábához van köze, az asztal alatt, a másik a tekintélyesebbik, aki a lánynak a kezét keresi. És maga, édes szerkesztő ur, nagyon tekintélyes ember, azért keresi hiába a lábamat.

— Ó, szent ifjuságom! sóhajtott közbe az öreg Szabó.

Amire ismét kaczagtak — ennek a kifakadásnak valami különös kaczagató varázsa volt — és a fenyegető bomba ismét nem pattant széjjel.

— Ezt a mondását, jegyezte meg nagy kegyesen a szerkesztő, be fogom venni az aranyföveny-rovatba. Lássa, Margit, magával érdemes eszmét cserélni.

— Köszönöm, szólt a kislány, s ami az aranyfövenyét illeti, annyival szolgálhatok, hogy magának kifogynak a cseretárgyai.

Erre a szerkesztő ur nem tudott felelni, hanem kezdett megint gorombán bizalmas lenni.

— Azt azonban mégis csak szeretném tudni, Margit, hogy maga igazán olyan ártatlan-e, amilyenek adja magát.

— Ugyan, ugyan, szólt amaz, gyengén elpirulva, kérdezze csak meg a tiszt urakat, azok majd megmondják.

— Ennyire már nem gondolom, koncedálta nagy kegyesen a jeles férfiú, hanem ha nem volna jelen mélyen tisztelt Örlei kisasszony, akit még nincs szerencsém annyira ismerni, mint bájos kegyedet, mondanék valamit.

— Maga még nincs kitanulva? fordult most Margit Rizához oly természetes komolysággal, mintha kérdezné, be van-e már oltva.

Riza halálra sértődött.

— De kérem, kisasszony! szólt remegő szájjal, miközben köny toltult a szemébe.

(Folytatjuk.)

Krónika III.

Bucsu a rektortól.

— június 11.

Egy év letelt a mindenség ölében
S a föld, a föld mohón tovább forog
És minden júniusban — régi nóta —
Helyet cserélnek im' a rektorok.
A régi elmegy és helyébe uj jön,
A lanthoz sirva nyul a trubadur
S a távozót kíséri bús siráma:
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Hogy így kell ennek minden évbe' lenni,
E tény közismert s csöppet sem vitás.
Ez hagyomány, sőt tán alapszabály is,
Mióta áll az univerzitás.
Ám sohse volt a bucsu oly keserves,
Hogy el nem tudja zengni moll se dúr,
Mint ma, midőn Herczeg Mihálynak szól az
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Egy éve csak, midőn e székbe lépett
És mennyi történt egy kis év alatt!
A nap megállt, hogy őt, csak őt csodálja,
A nap megállt, az ifjuság haladt.
S most elveszítjük őt, Mihályt, a rektort?
A bú fulánkja kebelünkbe szúr,
Sóhajtván küldjük végszavunk feléje:
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Ő mindig élin állt az ifjuságnak,
Hogy azt ne mondjuk: a vezére volt.
Az ifjak, hogyha csillagok valának
Ő tündökölt közbül, mint szende hold.
Ő lanszmozta a diáknyomort is,
Melyről beszélt a sajtó és a zsúr...
Óh mily csapás, hogy így kell szólanunk ma:
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Ő irt a hírlapokba hosszú cizikket
És kisebb elme-futtatásokat.
A nemzeti szövetség érdekében
Vidékre ő utazgatott sokat.
Ő állapítá meg: a jogi bálon,
Mikor jó valczer és mikor mazúr...
Jajongva, bugva száll feléje bucsunk:
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Ő hordta fennen zászlaját a sportnak,
A rudugrásról mondott dikciót,
S ha albumokba kellett írni mondást,
Őt ihleté meg hően a muzsacsók.
És ma a reklám stradivariusszán
Hangos zőrejjel elpattant a húr,
Ez volt utolsó mélabus akordja:
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Mi szép lett vón örökre, mindörökre
Rektornak látni őt, a népszerűt,
Kinek nyomán, ha rózsza nem fakadt is,
De még a zordon sziv is földerült.
Aggódva kérde most egy hon, egy ország,
Mikor kerül reája újra' tour?...
S a bucsuzásnak késerű mottója:
»Isten kegyeddel, drága rektor úr!«

Más lesz a rektor... istenem, ki tudja,
Amit csinál, hogy áldás lesz-e rajt?
S mit a lelőpő nem kezdett dicsetlen
Az uj, az uj folytatni fogja majd?
Mert ez esetben uj reményre gyulva,
A lanthoz vigan nyul a trubadur
S az érkezőt üdvözli fürge dallal:
»Az isten hozta, drága rektor úr!«

Incebus

Dr. Hegedüs Loránt.

Voltaképen a legérdektelenebb alak, aki valaha a magyar alkotmányos porondra kiállt, azaz gyors karriért csinált. Nem tudom, szoptatók korában jó gyermek volt-e, csak azt, hogy ökölnyi korától fogva jó tanuló volt. A bizonyítványai mind kitünőek, ami disze a jónevelésű gyermeknek, de nem oly érdekes, mintha a későbbi nagy poéta megbukik a verstanból. A doktori oklevelét sub auspiciis regis szerezte meg, ami megint több szorgalomra, mind érdekességre vall. Hogy megkapta a kutya-börét, a nevelő még egyet vasalt rajta, mint a czilinderen, mielőtt boltba kerül: elküldte hosszú utra, mely nem volt kalandos, sőt nagyon kényelmes és szolid. Bejárta Európát, aztán Amerikát, ahonnan egy csomó impressziót hozott a *Nemzet* tárczarovatába. Tehát írni is megtanították, ahogy megtanították négy, vagy öt idegen nyelvre. Ezzel aztán a nevelése be volt fejezve és Hegedüs Loránt megkezdhetette karrierjét, ismét minden érdekes küzdelem nélkül. Föllépett Pápán, ahol Fenyvessy Ferencz praktikázott helyette s mivel már állásról gondoskodtak, mindjárt gondoskodtak számára feleségről is. Egy finom nevelésű urilány lett a menyasszonya, aki még nálánál is több nyelven beszél.

Ilyen simán, ilyen szürkén még alig lépett fiatal ember a nyilvánosság elé. Legalább egy párbaja volna. Nincs, tán nem is lesz. Ez valóban nem előny, sőt határozott hátrány. A viczlapok mind az apja képében rajzolták le a kis Hegedüst, akit a nagy Hegedüs tálczán prezentál a parlamentnek. A humorba tagadhatatlan némi irigység is vegyül, az irigységbe pedig sok lenézés. Hja, a Herbert! Hja, aki jól válogatta meg az apját! Az érdekes emberek, akiknek apja taligás tót, vagy házaló zsidó volt, akiknek lelkük legszebb kvalitásai belevesztek az ifjuság, az érvényesülés névtelen küzdelmében, iskolát csinálnak a maguk sanyaruságából s megkövetelik mindenkitől, hogy vesse el a kedvező föltételeket, mik megkímélik a legnagyobb erőfecsérléstől.

Ezekkel szemben ime ott áll egy fiatal ember, tetőtől talpig korrekt, a czilinderje bubjától a lakcipője hegyéig jónevelést és jólétet tanusító. A kis ujját sem kellett kinyújtania, hogy oda érjen, ahol dolgozni akar kezdeni. A Hegedüs Sándor fia, a szerencse fia.

Azt hiszem, elég szürkére főtöttem a legfiatalabb képviselő érdektelen figuráját, hogy megtoldásul rámutathassak az érdekességére. Ez iránt a fiu iránt érdeklődik mindenki, az érdektelensége teszi épen érdekessé.

Nagyon kevesen vannak közéletünk férfiai, akik azt a sima utat haladhatták, melyen nincs küzdelem, de van becsületes, verejtékes fáradtság.

Érdekes nézni és tanulságos a mélyébe hatolni ennek a csöndes, polgári czéltudatosságnak, melylyel az öreg Hegedüs nevelte és utját egyengette a fiatal Hegedüsöknek. Tanulságos, mert ime egy új generáció keletkezik, melynek életföltételei mások, mint az előző generációé. Amaz pusztá kézzel, magára hagyatva ment neki a küzdelmes életnek, a létért való háboru önkéntesei, néha marodeurjei. Sokan ott hagyták a fogukat s nem tudják megemészteni a szerzett zsákmányt. De valamennyi meg tudja becsülni az ifjúságban azt, ami nélkül ők szükölködtek: a fejlődés normális lehetőségét. Hogy ne már kifáradva, halálra csigázottan érkezzenek oda, ahol az erő produktív kezd lenni. Annak a generációnak nagy kötelessége, hogy gyermekeinek megadja azt, ami nélkül ők szükölködtek.

Ezt nemcsak a szülői szeretet rója rájuk kötelességül, hanem a közérdek is. Tessék csak körülnézni ami selfmademenjeink között. A legsimább modoron is keresztül üt a mult szögletessége. A korai küzdelem nyomai teszik, hogy annyira skeptikus, annyira peszimiztikus ez a mai világ. Az érzelmeinknek rejtett szakadása kéri minden cselekedetünköböl. Nem tudunk egészen érezni, nem tudunk egészet gondolni és nem tudunk semmiben sem hinni. A legnagyobb képzettség mellett is csak auto-didaktái vagyunk az életnek s amit teszünk, amit alkotunk, csak elvéve tökéletes.

A Herbertizmusnak ez a kulturális nagy jelentősége, mely mellett semmivé törpül a privát viszonyok irigy számbavevése. Tessék nézni az öreg Hegedüs példaadását, nem bánom, tessék irigyelni a fiait, de tessék ezt utána csinálni. Nemcsak szerencse, hanem érdem is, hogy valaki a nagykorúságával egy időben egész férfi legyen, nemcsak teljes kvalifikációval, hanem erejének teljeségével is. Nem gyerek Hegedüs Loránt, hogy dicsérjem, mennyit tanult, mennyit tud. Csak rámutatok nevelésének virtuóz tökéletességére. Jogász létére első komoly munkája a közgazdasági tudományból való. Öcscse, ifjabb Hegedüs Sándor, technikus létére annyira otthon van minden népek irodalmában, hogy maga is szépirodalmi könyvet adhatott ki. *Az óriások világa*, mely nem régen jelent meg, érdekes könyv s amellel nem dilettáns munka. Együtt járták be Amerikát, de mindegyik más szemmel, a maga egyénisége szemével nézte ugyanazokat a dolgokat. Pedig egyazon nevelésben volt részük, csakhogy ez a nevelés az egyéniséget nézte és fejlesztette, nem pedig idomitott.

Hogy mit művel majd az ifju Loránt, azt mutassa majd meg ő. Felvonták, mint az ágyut a hegyre, hadd szóljon ott, ahogy tud. Ugyanazzal a tehetséggel, ezekkel a szerencsés antecedentiákkal kétszer annyit érhet nekünk, mint érne selfmade volta mellett. Meg van a komolysága, de meg van az egész lelke is, s ha ezeket a Herberteket nézem, bizony isten csak sajnálni tudom, hogy a Herbertek oly kevesen vannak.

SAISON.

Bécsi kirándulás.

— június 10.

Mikor a Balaton lánjai közé keveredsz és látod a titokzatos vadászokat, akit lélekvesztőjükön a nádasban tűnnek el, ha az Alföldet átszeged és messziről rőt homok és esteli tücsökczirpelés között a híres Tisza csillan eléd fűzbástyájából, ha a kassai ligetbe érsz és a zöld lombok fölött feketén, szomoruan néz rád a dom, amely képzetedbe rég beróttá magát, ugyanazt az idegességet érzed, mint mikor az amerikai fenyérekén általvándorolva, egyszerre eléd csillan a Niagara, az ösmeretlen, a híres, a megreklamirózott, rettenetes vizesés. Ahány érzéked, mind felszürcsöli az ismeretlen, a misztikus, a titokzatos impressziót. Amig lelked belé tud illeszkedni az idegen keretbe, amig belényugszol, hogy más országban más a ruhák színe és szabása, más a kalapdivat és másként építik a házakat, azt érzed, amit az első ember, mikor a földre csöppent. A bécsi gyümölcsös kofák kutyavonta szekérkéi ugyanazt az impressziót keltik benned, mint a fjordok ködbevonta sziklái, a pápaszemes és körszakálás pinczerek ugyanoly ösmeretlenség országát jelentik, mint Klondyke a maga hóövezte, emberölő sánczaival. Megszoktad, hogy a budapesti kéményeken ne lógjon pára, a pinczerek borotválkozzanak és a Gellért-hegyet úgy ösmered, mint a zsebedet. Az utazás gyönyörű éppen ebben rejlik s az idegen város szépsége a megfajtelenségében rejti titkát. Akinek isten megadta a szemet hozzá, hogy az emberekről le tudja szedni az ösmeretlen szakált, a házakat át tudja számítani egy pillanat alatt kerepesi-uti bérpalatákká és az egyenruhákban, bluzokban, furcsa szabásu rokkokban ne higgyen, az jobban teszi, ha otthon marad. Annak viz lesz a tenger, gránit a hegy, pirotechnika a Vezuv.

Én élvezem az ismeretlen országot és élvezem már Csepel tornáczainál ép úgy, mint a Lajta első berekjénél. Imponálnak a bécsi rendőrök, mert szarvasbőrnadrágjuk és sisakjuk van, imponálnak a czvikkeres pinczerek és a Henry IV. szakállu lóvasuti konduktörök. Hiszek a loden ruhás, hosszú szakállu oberléhreknek és nem kételkedem a szinlapok és plakátok jóhiszeműségében. Sőt nem merek ítéletet mondani egy bécsi színésről sem, annyira tiszteltem őket és némán meghajlok a koszt ételei előtt. Bizonyos foku félelem, tisztelet és magamba szállás fog el minden ismeretlen előtt s azért tollam is csak Budapesten meri azt elmondani, amit Bécsben nem mer.

Igy tiszteltem a Freudenaust is, ezt a pompás kis ligetet, amelynek gyöpét annyi gavallér és uri nő taposta mult vasárnap. A gavallérság ma ugyanaz a fegyver, mint hajdan a személyes bátorság: kötelez és tiszteletre indít. Szeretem a gavallérokat s nagyra becsülöm, mentül könnyelműbbek, annál inkább. Ez az egyedüli tér, ahol eleganciával, keztüös kézzel lehet az étellel birokra kelní. Ezért hódolok a Freudenaunak előtt, ahol mindenki gavallér, a főherczegtől kezdve az utolsó lovászgyerekig. Vagy nem gavallér az, aki sok pénzt tesz föl a totalizátorra, nem gavallér az is, aki csöndes mosolylyal huzódik félre a gépek elöl és nem gavallér az a sok magyar, lengyel, cseh is, akik négy usque tizenöt órát töltenek a vasuton, hogy megjelenhessenek a turfon? Akár egy internacionális fürdőhely eszplanádja, olyan a Freudenaust: selyemszoknyák, butonok, brüsszeli csipkék, párisi kalapok, afrikai tollak suhognak, libegnek rajta, a magyarok vakmerősége, a csehek nyugtalansága, a lengyelek szomorúsága nemzetközi fényt vetnek reá.

Az embert az a jóleső érzés fogja el, ami a hermelint, ha parketten sétálhatna. Ime senkise, akiről tudná az ember, hogy gyalog robotolt ki a futtatásra, senki, akiről tudná, hogy mily módon és senki, akiről ne tudná mily módon jutott a pénzhez. Csupa tiszta ember, mert tiszta az inggalléra és a kabátja, míg otthon mindenkinek a homlokára van írva a foglalkozása és jelleme. Jól esik, hogy nem látsz tovább a plaszttronnál, noha meg vagy győződve arról is, hogy csak nemes szívet takarhat. Ez az érzés megéri az ötödfélórás utat és azt a port, amelyet a lokomotív hintett reád.

S ahogy az embereket tekinted, úgy nézel minden egyébre, ha nem tartozol azok közé, akik demaszkirozni tudnak. Ezek a háromemeletes paloták milyen kedvesek, milyen szellősek és tiszták bizonynyal, ezek a pompás terek és utcák por- és sármentesek, ezek a színházak mily kitűnőek, ez a jubileumi kiállítás milyen sikerült. Be is mégy és pár percz mulva azon veszed észre magad, hogy negyven bécsi polgártársaddal együtt egy fodrász kirakatát nézed. A derék ember hajszálakból ezt ragasztotta össze: Vergissmeinnicht! Milyen szép! mondod te és megfelekedezel róla, hogy otthon a borbélyod az actiumi ütközetet is megcsinálta hajszálakból.

Aminthogy nem gondolsz arra, hogy a freudenauai gavallérok egy része sikkasztó, váltóhamisító és a halálba galoppozó ur, a hölgyek közt mennyi a demi monde és a magyar kalandorok, lengyel szlakcsicsok többnyire ösmert uzsorások, sipisták és egyéb speczialítások. És ha gondolsz is rá, nem törődöl vele. Csak egyszer látod embeleidet, mint a színészt, aki a premiéren gróftól ábrázol. Kérdés ha jól játszott-e szerepét? Elhitted e neki, hogy gróf, hogy előkelő és becsületes? Mire a törvényszéki tudósítás megjő róla, te már ugyis ismét Budapesten vagy és csak kellemes emlékeiden élsz. A Freudenu, a gavallérok, a szlakcsicsok mind egy képpé folynak össze előtted egy ragyogó perspektívává, amelyben csupa tiszta és kifogástalan ember áll.

És erre szüksége van az embernek, az egész pedig csak 12 forintba kerül, ennyi a gyorsvonat ára. Ezért a pénzért Budapesten még egy becsületes kabátot sem kaphatsz, Bécsben pedig százezret.

Déliab.

A nőket könnyen engesztelheted ki,
Bármint sebezted is meg szívüket;
De ha megsem próbáltad megsebezni,
Azt soha sem bocsátják meg neked.

*

Bárkit gondtalanak mondunk,
Akit nem nyom — ami gondunk.

*

Ki országuton koptatván patáit
Járatlan tájak titkát nem kutatja,
Akit magányos ösvény sohse csábit:
Könnyü annak nem jutni tévutakra.

*

A szenvedélyek vagy fokozzák az ember erejét, vagy megsemmisítik.

*

Nagy szellemeket dicsőítők szavából gyakran érzik ki bizonyos öndicsőítés.

*

Csak addig mondjuk vaknak a szerencsét, míg ránk nem veti szemét.

Krónika IV.

A szódavíz.

— jun. 10.

Hajdanában egy ló, most gázmasina préseli a leszűrt dunavízbe a szénsavat és kész a szegény ember ásványvize. Nem látott soha hegy gyomrát, nem bukkant rá soha se kecske, se kutya, se vén asszony és mégis csodaforrás. Amolyan homunkulusa az ásványvizeknek, csak üvegben él meg. És mert nagy ur lett belőle, a beteg székesfővárosi financia hozzá zarándokolt s vele gyógyíttatná magát nagy bajából.

Hej, micsoda bölcsesség! Ha mernék bölcsőbb lenni a tettes tanácsnál, megszületnék a Tamás Hood immár elavult dala helyett az ingról a *dal a szódavízről*. Ne adja isten, hogy a mélyen érző költő ihletéből kipattanjon ez a dal. A pokol minden csodái megnyilatkoznának. A lázongó szegénység minden letagadott igaza föltámadna. A víz gyujtana s a tettes tanács minden bölcsessége sem adhatna e víz ellenében a tűzoltóknak elég oltóanyagot.

Milyen szerencse is, hogy a szegénységnek nincs már poétája!

A világvárosnak pénzre van szüksége. Avatatlan beszéd, hogy nem jó helyütt keresi. Aki forintokat akar, gyűjtsön krajczárokat, mert krajczárból lesz a forint. S akinek pénz kell, balek, ha a gazdagokhoz fordul, mert sok pénze igazán csak a szegény embernek van. Ez a fogyasztási adók elméletének korszakos alapja.

Álljanak össze Édeskuty, Mattoni, Saxlehner, a fölföldi, meg az erdélyi savanyu vizek mind, Krondorfától Giesshübelig, Borszéktől a vukovári dobre vodáig, vizek, miket tiz krajczártól fölfelé harminczöt krajczárig fizet a fogyasztó jómód, rójjanak rá öttől huszonöt krajczárig terjedő adót: Lampel Hugó számvevő az egész többjövedelmet kifizetné egy hólapátolásra. A jómód nem elég kiadós, adóanyag csak a szegény embernél található.

Mert szegény ember sok van, sokkal több, mint Lampel Hugón kívül a halandó emberiség sejténé. Nem láttam soha erről való magyar statisztikát, — talán nincs is — de ha sokat akarok mondani, van Magyarország tizenhét millió lakója között tán egy millió, aki megszerzi havonként az ő hatvan forintját. Ebben a millióban benne van a hetven forintos jövedelmű is és hatvani Deutsch Sándor meg Károlyi Pista gróf is. És a hatvan forintos kereskedősegéd már a jómódu ember. A többi tizenhat millió a hatvan forint alól és a vörös krajczáron felül keres. És ez a tizenhat millió issza, ha telik rá, a szódavízre.

Ami adót pedig erre a tömegre kivetnek, az befolyik. Tessék a giesshüblire kivetni öt krajczárt és a jómódu fogyasztó azt mondja: nem fizetem, inkább iszom pezsgőt. Teheti. A szegény ember, aki rekkenő hőségben elernyed, ha nem akar szódavízre inni, csak tisztán ihatná karczosát, ami pedig még drágább. S oly szegények az ő élvezeti forrásai, hogy még a dupláját is megadná.

Hiszen emlékezzenek csak, micsoda filantrop formába öltöztették a pálinkaadó emelését. A szegény nép

hódol az iszákosságnak, az iszákosság pedig nagy veszedelem. Drágává kell tenni a szeszt, akkor a szegény ember visszatér a mértékletességhez. És a szesz drágult és drágul egyre és az alkoholizmus terjed és a Lampel Hugók delirium tremensekkel állítják helyre a különböző budget-beli egyensúlyokat. A vámdeklaráció a francia pezsgőt is csak bornak ismeri, s nem jár utána több vám, mint az olasz lőre után, melyet a városvégi lebuiban iszik a zsákhordó. A cognac is csak pálinka és a likőr is csak pálinka, azonkívül egy kevés czukor is és a vízzel higitott denaturált spiritus is pálinka, amit az oláh paraszt iszik. Ő megbecsülik a szegény embert, mint államfentartó elemet és nagy bolond volt minden király, aki zálogba tette tartományait, ahelyett, hogy a koldusoktól kért volna krajczárkát fölséges pompa és haderő kifejtésére.

És bolond beszéd, amivel Lampel Hugót le akarják kapni a tiz körméről, hogy a szódaviz drágitása rontja az egészségügyet, mert tiszta víz sincs elegendő s ha a szegény ember szódavizhez sem jut, beüt a kolera. Dehogy nem jut, csak egy krajczárkával drágábban. A szegény ember nagyon pazar, megadja a krajczárkát s nem iszik duna vizet a borában. A borában? Ó, a szódaviz csodabalzsama a szegény embernek. A gyerekei élvezettel szopják ólmos csapját az üres üvegnek, magukba szíva a savanyu szénsavat. Fáj a feje valakinek? Igyék szódavizet, attól elmúlik bizonyosan. Fáj a gyomrod? Igyál szódavizet, az kitisztítja a gyomrot. Az orvos az egészségpődjü embereknek azt mondja: szódavizet pedig ne igyék, mert az puffasztja a gyomrot. A mezitlábosnak pedig: igyék sok szódavizet.

A szegény embernek csak nem rendelhet vasas likőröket!

Éljen Lampel Hugó és éljen a szegénység, mely soha sem hagyja cserben a gazdagokat. Buggyánjának bőven az elapadhatatlan adóforrások, ott lent, mélyen a nyomorúság aknáiban. A szódaviz, ez a sivár, ez a hazug, ez a maró, ez a végtelenül nyomorúságos ital nő, óriásra nő és a társadalom támaszává lesz amaz egy krajczár utján, melyre a gazdag, a pezsgőző és Henry Clay-fogyasztó székes főváros ráteszi a kezét. Ne teremjen soha poéta, aki ezt a vizet analizálja és énekel róla egy nótát, melytől megmozdul a rög és minden kőből olyan csodaforrás bugyog, melyre nem lehet adót vetni, csak charpiet tépni, karbolos vattát és jódos gazet rakni.

Mert bármily abszurdumnak látszik is, a krajczár mesés, de végre is véges összeg. Mindent mégsem lehet egy krajczárból kifizetni.

— x.

Bohózatot megy nézni a bölc, hogy önmagán, a bolond pedig, hogy másokon kacagjon.

*

A legtöbb baj szülő oka, hogy az emberek jobban szeretik a fülüket használni, mint a szemüket.

*

A férj a tüzhely, a nő a tűz és az ördög a fujtató.

INNEN-ONNAN.

☉ **Lieb Mihály Leó.** Lieb Mihály Leó nem tud maga felöltözködni; táplálkozni se tud idegen segítség s kegyes erőszak nélkül. Lieb Mihály Leó koronkint őrgöngösbe esik; amikor csöndes, néma, akkor sincs magánál. Lieb Mihály Leó élőnek látszik, de már nem az; még ég és föld között lebeg, de immáron a földé nem lesz újra... Lieb Mihály Leó egy lélekző s mozgó holttest; hangja a félvert, szelid harangé, mozgása egy lehulló meteoré, mely már csak egy lábnyira van valami ismeretlen planetától... Természetes tehát, hogy Lieb Mihály Leót gondnokság alá kell helyezni s természetes az is, hogy holmijait szétviszik az élve maradtak Némelyek siratják őt, mert egykor jó, szép és nagy volt s könnyezve látják, mint ragadja szét az üzérkedés ama tárgyakat, melyek Lieb Mihály Leónak egykor kedvesek valának s amelyekért alkotásainak gyümölcséből fejedelmileg adózott. Mert a sajnálatra méltó, önmagával tehetetlen Lieb Mihály Leót valaha Munkácsynak hívták!... Igen, vannak akik e hosszú, rémséges haldoklás láttára csak könnyezni tudnak, de Prudhomme ur tanulságot von le a szomorú esetből. Prudhomme ur tanulsága az, hogy: hiába az Isten legszebb adományai, ha nem jár velök önfegyelem, mérséklet és bölcs igénytelenség, hiába a legszebb vagyon, ha nem tudunk vele élni, csak szétgórálni tudjuk, hiába a világ minden dicsősége, ha nem tartunk diétát s a pénzt nem tesszük félre... Lám, az, aki a maga választotta Munkácsy névnek oly világra szóló dicsőséget szerzett, ha jobban gondozza egészségét és vagyonát, bizonyára ma is Munkácsy volna s nem pusztán: Lieb Mihály Leó, ugyanaz a szegény, magával jötehetetlen lény, aki hajdan egy parasztház falcsőjében siránkozott, még nem tudván se öltözködni, se táplálkozni idegen segítség nélkül!... Olyan bizonyos ez? Valóban, Prudhomme ur, a bölc mérséklet és a takarékoság szép, igen szép dolgok, de több, mint valószínű, hogy az ön föltevése téves s ha Lieb Mihály Leó véletlenül úgy él, ahogy ön óhajtott volna, bizony-bizony aligha festi azokat a remekműveket, amelyek őt Munkácsyvá tették! Sajnos, Prudhomme ur, Zeusz oly sajtáságosan osztotta szét a különböző erőket és hajlandóságokat, hogy amily sok remeket köszönünk a mérséklet nélkül való, öngyilkos életmódnak, az anyagi gondnak és más furiáknak, épp oly keveset a higiénének, az életbölcsestégnek és a vagyonszerző fakultásoknak. A remeküket nem kapjuk ingyen, Prudhomme ur s a szegény Lieb Mihály Leó paralizise annak a zseninek a váltsága, melynek századokra szóló chef-d'oeuvreket köszönünk mindnyájan: ön, mi, az egész világ, le egészen ama brokantoroknak nevezett féregkig, akik a haldokló zseni holmiját sietve hordják szét odvaikba, mert: Phaëton keresztül száguld az égbolton, de a féregk élni akarnak, sokáig, mentül tovább...

* * *

△ **Rehabilitálva.** Miklós Gyula, Borsodmegye volt főispánja, a boldvavölgyi vasut konzeszionáriusa, a kör négyszögesítője, a fából való vaskarika feltalálója s isten tudja, micsoda elmés és lenéző attributumok tulajdonosa, három esztendőn át szó nélkül tekintette magát halott embernek s csak ma szólalt meg ismét. »Amint tetszik látni — mondja szerényen, — három bírói fórum a legkonkrétebb bizonyítékok alapján kimondta teljes ártatlanságomat. Szabad most már élnem?» És a közvélemény sietve megadja neki az engedelmet és Miklós Gyula boldog és meglegedett. Rehabilitálva van, szerencsére még jókor, szerencsétlenségére már későn. Jókor, mert még él, későn, mert három esztendeig halott volt. Mihez fogjon az ember, aki három év alatt kiszakadt teljesen az életből, aki ma is embertársai liberalizmusára szorul, hogy tisztességes emberszámba menjen. Akinek megszakadt a karrierje, aki elvesztette lábait

alól a talajt és zsebéből az utolsó garast! Rehabilitálva van. Addig szenvedett három esztendőig ártatlanul és viselni fogja ártatlanságát halála napjáig. Miért? Mert három esztendővel ezelőtt az ellenzéki nagy gorombáskodás nyomása alatt a kormány okos politikának tartotta kimutatni, hogy nem védi a korrupciót. Ha akkor Miklós Gyulát védi, rázuditották volna a vádat, hogy azonosítja magát minden sikkasztó mamelukjával. Tehát nem védte, oda dobta tüntetőleg, hogy ez a vád rajta ne száradjon. És tönkretett egy becsületes embert. Most ennek az embernek nincs senkin semmi követelni valója. Rehabilitálva lett, ennél többet csak nem kívánhat! Azt a három esztendőt senki ki nem törli életéből, azt nem lehet antedatálni. Nem vonhatja vissza lemondását: a helye be van töltve. Nem kaphatja vissza vagyonát: el van az zsebelve. Mint a kifosztott montecarloi játékosnak az utiköltséget, úgy adták vissza, abból, amit veszített, Miklós Gyulának a becsületét. De hát a kormány megmutatta, hogy nem védi a korrupciót, a kormány is rehabilitálva volt. Ezt a rehabilitációt fizette meg Miklós Gyula a szive vérével. Quo jure?

* * *

△ **Az avance.** Aki nem tudja, mi az avance a pisztoly-párbajnál, annak megmondhatom: probléma. A feleket főállítják, mondjuk, harmincz lépés távolságban s mindegyiknek kipécéznék ötöt lépést avance-nak. Már most: pugris észjárás szerint ez azt jelenti, hogy a segédek harmincz lépést szabtak meg humanitásból, de a feleknek módot adnak, hogy ezt a távolságot husz lépésre kurtíthassák — bátorságból. A pugris ember, aki a párbajból csak a harmincz lépést látta tulajdon szemével, úgy képzeli, hogy a lovagi viaskodásban illik kimutatni a bátorságot s mindegyik megteszi az advance-át, mielőtt — a másik lött. Bizton állítom, hogy minden fűszeres, aki valakinek a pisztolya elé kerül, kötelezve érzi magát, hogy közelebbi célpontnak álljon ellenfele elé. Sőt ha lehetséges volna, elébe menne ellenfelének, mikor az lő és visszamenne eredeti helyére, amikor ő lő. Avagy: helyből lő s nem talál s azután teszi meg az advance-ot. Az ellenfél persze szintoly lovagias és nem közeledik töltött pisztollyal immár védtelen céltablájához. Ily fűszeres felfogás mellett az avance nem probléma, hanem világos, érthető lovagiasság. Ám a gyakorlatban hogy állunk az avance-al? Lássuk például a Szalavszky-Ivánka párbajt. Szalavszky nem hallja a vezérszót s elsietve, célzás nélkül lő ellenfelére, aki helyén maradt. Mikor a pisztolya már elsült s neki egyszerűen csak néznie kell, hova lő Ivánka, ez megteszi az advance-ot, az utolsó másodpercig igénybe veszi a célzás idejét s beleröpíti golyóját Szalavszky lábába. Barátai azt mondják, hogy ez igazi lovagiasság volt, mert oly közleről a hasába is lőhetett volna. — Vagy e héten volt a Pichler-Rakovszky-párbaj. Pichlernek sohasem volt pisztoly a kezében, Rakovszkyt kitűnő lövőnek híresztelik. Pichler először lő, ám a pisztolya csüörtököt mond. Még csak az eshetősége a veszélynek sem volt meg Rakovszkynak. Fűszeres ilyenkor bizonyára a levegőbe löne, Rakovszky azonban megteszi az öt lépés advance-ot, úgy veszi célba Pichlert, mint a kapura szögezett denevért. Hát ez teszi épen problémává az advance-ot. Milyen különös stipuláció az *lovagi* mérkőzésben, melyet a lovagias emberek *stratégiailag* használnak ki, minden gene nélkül. A fűszeres röstellli mutatni, hogy *lövetni* magára minél messzebről szeretne, de *lőni* másra minél közelebről szeretne. Ezt végre is meg lehet tenni a jog szempontjából, ahogy bírói ítélet alapján el lehet licitálni a beteg özvegy utolsó párnáját. De lovagias ügyben! Az avance pedig azért probléma, mivel az ügy ezek után mégis lovagias marad.

* * *

○ **A Maine.** A Maine tudvalevőleg hajó volt, de hogy felrobbant — casus belli lett belőle. Az amerikaiak, akiknek Cubára fáj a foguk, a Maine robbanásának felcsapó lángjainál

látták meg az okot, amelynek alapján beleköthettek a szerencsétlen Spanyolországba. Miután a világgal ugyse sikerült elhitetniök, hogy azt a háborút a Maine miatt indították meg, most legalább saját magukkal szeretnék elhitetni. Az amerikai gyárak most egyebet se készítenek, mint olyan tárgyakat, amelyekre ez a felírás áll: Emlékeztek a Mainere! Az amerikaiak ezzel a jelmonddal köszöntik egymást és az ebédeiken szolga jár körül, aki minden fogás után elkiáltja magát: Remember of the Maine! A yankee ezt a mondatot viseli a nadrágtartóján, a tubákos pixisén és a manzsettáin; a szép amerikai ladyk pedig a szalmakalapjuk szalagján aranyos betűkkel hirdetik a Maine emlékeztét. Sajátságos, hogy a derék amerikaiak ennyire el tudnak keseredni egy felrobbant hajójuk miatt, mikor öt nap előtt — éppen ők maguk sülyesztették el egy másik hajójukat, csak azért, hogy ezzel Cervera admirális flottája előtt — bezárják a tengert. Ha ezért nem sajnálták a *Marrimacot*, ki hinné el, hogy Cubáért sajnálták volna a *Mainet*. Ürügynek azonban jó volt a Maine és lelkesítő szernek is beválik, ha helyesen kezelik. A Maine a háboru reklámja lett Amerikában, már pedig azt senki se vonhatja kétségbe, hogy a yankeek értenek a reklámcsináláshoz. A legapathikusabb amerikaiban is felforr ma a vér, ha a Maine nevét említik és lelkesen rohan a hadügyminiszteriumhoz, hogy — leszurjon egy tekintélyes összeget a háboru költségeire. Az amerikai gyárak pedig mindenesetre nagyon jól teszik, ha minél hatalmasabb tömegekben gyártják a Mainera emlékeztető felíratu tárgyakat; mert százat egy ellen, hogy a derék yankeek, akiknek annyi a sürgős dolguk, már nem is emlékeznének rá: — mi is volt tulajdonképpen az a *Maine*? Hadihajó vagy léghajó?

* * *

○ **A véres viczinális.** Kinában meggyilkoltak egy francia missionariust és Kína a megölt papért kárpótlásul adott Franciaországnak a többek között tízezer frank készpénzt és egy jókora vasutépítési koncessziót. Ezzel azt az ügyet üzleti úton, simán elintézték. A sikerülten lebonyolított ügyletből természetesen, a szegény legyilkolt paternek van a legkevesebb haszna, a legtöbb pedig Franciaországnak. Ő kapott pénzt is, vicinális is. Üzleti ügyekbe az érdekelt feleken kívül senkinek beleszólása nem lehet. Franciaország meg van elégedve az elintézéssel, Kína pedig okulni fog és a jövőben kevesebb missionariust fogyaszt majd, mert meggyőződött róla, hogy ez drága portéka. Kérdés azonban, mit szólnak a dologhoz a francia missionariusok. Az élet — hiába — szép dolog, még ha missionarius is az ember és csak a legkritkább esetben érzünk rá hajlandóságot, hogy becséréljük egy helyiérdekű vasutért.

* * *

○ **A bicikli adó.** A bicikli nagyon szelid háziállat és e mellett nagyon hasznos is. Senkit se bánt, ha ügyesen kezelik és mert abrakot se kér, szegény embernek nagyon alkalmas paripa. A hivataltól, gyártól távol lakó hivatalnokoknak, munkásoknak hasznos jármű, levegőre vágyó városi uriebbeknek kedves passzió. Hogyne adóztatná meg tehát az élelmes főváros! Kész is van már a szabályrendelet, amely évente öt kemény forintokkal sújt minden biciklit, amely nem hivatalos. Mert a hivatalos bicikli, amit a postás használ, a katona meg a rendőr, az nem fizet adót; az a polgár azonban, akinek az isten nem adott a biciklijé mellé hivatalt is, fizet mint a köles, hogy teljék biciklire azeknek, akiket szintén az ő adójából fizetnek. Az én biciklim, amely semmijébe sem kerül a nemes városnak, fizet adót: a hivatalos bicikli, amelyet az én adómból vásárolnak, nem fizet. Ez az egyik elméssége a legujabb adónak: a másik — a szám. A szám mindenkor adózó passziója volt a gondviselő felsőbbbségnek, amely numerust

rakott oda, ahova csak rakhatott. A szám a leghatalmasabb ellenőrzés, nyilvános jele annak, hogy akin díszlik azt számon tartják és nyílt bizonyosság arra, hogy — minden rendőrnek joga van nyakon csipni, amikor jönnek látja. A számozott biciklistát minden sarkon megállíthatja a rend nem kevésbé számozott őre, a mi a biciklistára nézve nagy gyönyörűség lesz mindenesetre, mert Budapesten hála istennek elég utcasarok található. A rendőr megvizsgálja, hogy rendben van-e a száma, a csöngettyűje és ki van-e már fizetve a bicikliadója. Ha mindez rendben találtatik, a kerékpáros vígan gurulhat tovább a legközelebbi rendőrig. Miután valószínűleg óvatosan fog ügyelni arra, hogy semmi kifogásolhatót se találjanak rajta — bizonyos, hogy minden sarkon ott találja a rendőrt és minden két perczen újra kezdődik a multság. Ilyen körülmények között igazán nem lesz csuda, ha a kerékpárosok arra a csunya, de hasznos methodusra adják magukat, — hogy minden utcasarkon elgázolnak valakit. Akkor legalább nyugodtan karikázhatnak tovább. Mert rendőr ilyen esetekben tudvalevőleg sohase mutatkozik.

* * *

Ö **Konzevencezia.** Egész lélekkel zengem dicséretét a rendőrség konzevenceziájának, amely tizenöt forint bírsággal sújtotta sebes hajtásért a tüzoltóságot. Igaz, hogy a megbírságot kocsis tüzet oltani sebeshajtott; ami némileg enyhítő körülmény, — de ami törvény az mégis törvény, hát még, hogy ha — szabályrendelet. Ami nem szabad a hajóskapitánynak, az tilos a tüzoltónak is. De ha már konzevens a rendőrség, hát legyen is az. Itélje el az operáló orvost súlyos testi sérülésért, a tenoristát közrendháborításért, a mézáróst állatkínzásért. Nem lesz egyikből se veszedelem. A tűz bizonyára be fogja várni, míg a tüzoltók megérkeznek, ha szelíd andalgásban ügetnek is hozzá, az orvosok jobban fognak óvakodni a vagdosástul, a tenoristák még rekedtebbek lesznek mint most, a mézárósok pedig be fogják várni, míg az áldozatra szánt négy lábú természetes uton szenderül át a másik életbe. Tisztelettel kérdem azonban mi fog történni — Bali Mihályval a hóhérral, aki előre megfontolt szándékkal embert öl, mikor erre szól az ítélet? A mi törvényeink halált mondanak erre a csunya cselekedetre: de vajjon lehet-e kivánni annyi törvénytiszteletet a jó Bali Mihálytól, hogy minden kivégzés után saját magának is tüstént levágja a fejét?

* * *

Ö **Kitzó.** A jó Anasztáz Kitzóval megesett az az isteni Hellászbán nem épen szokatlan baleset, hogy elcsípték a haramiák. Az isteni Hellászbán ugyanis még nem halt ki a romantika végképen, de nem haltak ki az igaz barátok sem. Anasztáz Kitzónak volt egy jóbarátja, aki nem sajnálta érte a háromezer franknyi váltságdíjat, amennyit az országut lovagjai érte követeltek. A jóbarát és az országuti gentlemanek kiküldöttje megjelentek valamelyik hellén közjegyzőnél, ott a jóbarát leszurta a háromezer frankokat, amire a haramiák szívélyes bucsu után tüstént hazabocsátották Anasztáz Kitzót. Ez idáig, ha kissé görögize van is neki, egészen rendben volna: de azt már sehogyse találta rendén valónak a jóbarát, hogy Anasztáz Kitzó teljességgel nem hajlandó megadni neki azt a háromezer frankot, amit érette leszurt. Anasztáz Kitzó ugyanis azt állítja, hogy ez a kis pénz tisztán az ő baráti szeretetének valutára váltott viszonzása volt, amit visszaadni sem nem jogos, se nem illendő. Miután Anasztáz Kitzó ur baráti szeretetének értékét megállapítani szakértőkkel bajos dolog, a hellén bíróság alig ítélhet meg egyebet a jóbarátnak, mint hogy adja vissza Anasztáz Kitzó urat a haramiáknak. Ennek az ítéletnek a végrehajtása azonban már komoly akadályokba ütközik. Először, mert Anasztáz Kitzó nem megy vissza magától; másodsor, mert a haramiák nem jönnek el érte a bírósághoz, és harmadsor, mert a haramiáknak most már akkor se kellene Anasztáz Kitzó, ha maga menne hozzájuk. Olyan bolond ugyanis, aki még ezek után is újból kiváltaná a jó Anasztáz Kitzót, semmiesetre se akadna az egész isteni Hellászbán.

SZINHÁZ.

A **panacea.** Az operaház egyre jobban hasonlít az egy-szeri malomhoz, amely ha örölt, nyolczszáz, ha nem örölt, háromszáz pengőbe került; már csak a vakációból teng-leng, szegény. Ha mindennap kántálnának benne, egy-két év alatt be kellene csukni a boltot. Ez baj, baj. A Nemzeti Színháznak se megy sokkal jobban. Van ugyan évenként tizenkétezer forintja díszletre, butorra és jelmezre, de mi ez a mai világban egy ilyen nagyobb krajzlerájnak?! A szegény ember és a Nemzeti Színház vízzel főz; amikor telik díszletre, nem telik butorra, és ha minden áron kell a butor, nem telik jelmezre. Kitalálták ugyan — többet észszel, mint erővel! — hogy ha négy pár csizma kell négy szereplőnek, két pár csizmát redukálni kell, s huzzon fel mindegyik szereplő egy-egy fél csizmát, de a meztelen lábakat nem lehet mindig a kulisszák mögött tartani, s immár a legjámorabb nézőnek is szemet szur a Nemzeti Színház ágrólszakadtsága. Ez tán még nagyobb baj, mint a másik. De ime, ezentul nem lesz semmi baj; megvan a panacea! Amit kegyes szívek hő sóvárgása régóta csdett, meglesz: a színházak legfőbb igazgatását áthelyezik a belügyből a kultuszba! Az új budget már valóra váltja ezt a régi álmot. Ó mily öröm a kulissza-világban! Mennyi reménység kap szárnyat, mennyi pium desiderium változik át fohásszá, mennyi ima száll Wlassics, az új színházi hatalmasság papir-trónusa felé! S mily kiábrándulás lesz mind-ebből! Mert komolyan csak annyi változást várhatunk ettől az örvendetes eseménytől, hogy míg eddigél a feliratok ily végzéssel érkeztek vissza az intendaturához: »az előterjesztés teljesíthetőnek nem találtatott. Olvashatatlan aláírás, belügymin. tanácsos«, — ezentul a végzés így fog hangzani: »az előterjesztés nem találtatott teljesíthetőnek. Más olvashatatlan aláírás, közokt. ü. min. tanácsos.« S a kegyes szívek egy év mulva már nem mernek se esdeni, se sóvárogni, legfeljebb titkon gondolkodnak arra, hogy: ó, mily jó volna áttenni a művészeti ügyeket — a pénzügyminisztériumba!

Az **országos zeneakadémia** idei vizsgáin kellemesen lepte meg a közönséget az a kitűnő metódus, a melylyel az intézet növendékeinek módot adnak tehetségük érvényesítésére. A nyolcz napig tartó vizsgálat igazolta, hogy *Mihálovics* igazgatóban milyen érdemes férfitüntetett ki a királyi kegy és hogy a zeneakadémia tanári testülete mennyire komolyan fogja fel hivatását. Ott voltunk az opera-iskola első osztályának bemutatkozásán s örömmel tapasztaltuk, hogy a *Malczkyné* ének-iskoláját mily szemel látható eredménnyel egészíti ki az intézet játékmesterének *Vizváry* Gyulának gondos igyekezete, hogy szerepüket a színi pályára készülők ne csak énekelni tudják, hanem meg is játszzák. A növendéklányok között *Márkus*, *Szedmák* és *Scheer* Paula kisasszonyok ragadták meg a vizsgára egybegyült nagyszámu hallgatóság figyelmét s különösen ez az utóbbi a *Jancsi és Juliska* Jancsi szerepében, föllépésének egyéni bájával, friss temperamentumával és mozdulatainak közvetlenségével annyi művészi kvalitást árult el, hogy az operette-színpadokon mint soubrette énekesnő igazi nyereség lesz.

Egy **csunya reform.** Előfordult elég sűrűn nem csak az Ohnet-regényekben, hanem a valóságos életben is, hogy a színészek egymásra lövöldöztek a színpadon még pedig úgy, hogy valóságos, komoly golyót röpítettek a partnerük felé. Ezek a véres balesetek mindenesetre felette kellemetlen tulajásai

a vérizmusnak: de fájdalom, nem is tartoznak a legnagyobb ritkaságok közé: Ellenben határozottan szenzációs reform az, amelyet az a brüsszeli színész létesített, aki a héten egy előadás alkalmával rálőtt — a szabójára a nézőtéren. Egy csöppet se lehet rajta csodálkozni, ha ez az eset kinos megrökönyödést kelt iparos és főként szabó körökben. Végre is még mindig akadhat rá eset akár nálunk is, hogy valamelyik szórakozott művész elfelejti kifizetni a szabókontóját és a szabó a peres eljárás zordon terére lép. Már most ez az ember nem mehet többé színházba: főként pedig nem mehet olyankor, amikor hazafias darabot adnak, amiben tudvalevőleg legtöbbet lövöldöznek a színészek. A szegény szabó, mielőtt elmenne az Aranylakodalom előadására, kénytelen testamentumot csinálni, megáldozni és örök bucsut venni összes hozzátartozóitól. Hiszen csak maga a piski hid melletti jelenet elegendő arra, hogy tiz szabót leterítsenek a magyar és orosz golyók. Semmiesetre se helyes ez a reform. A közönséget nem illik kilövöldözni a nézőtérről, mégha — szabó is. Tessék meggondolni, hová fajulhat a dolog, ha majd a szabók is visszalőnek? Ami annál veszedelmesebb dolog lesz, mert ők feltétlenül mást fognak eltalálni, mint akit célba vesznek.

Az új országház freskói. A műcsarnok egyik apró zugában vannak az új országház freskó tervei elhelyezve. A vázlatokból itélni körülbelül annyi, mint a menetrendet átlapozni és az utazást hozzá képzelné, azonban alig téved az, aki ezt a kis képzőművészeti *utmutatót* gyöngének mondja. Többnyire a Piatnik és társa alakjai és helyzetei, valamint színei dominálnak, Rudencz Ulrik és Kuoni pásztor dicsőséggel vonulnak föl, és lelkesednek, tánczolnak vagy ebédelnek. Ezekhez képest már haladás az olyan kép, amelyik népszínházi parasztjeleneteket fotografált le, de meg kell jegyezni, hogy sem Vidor, sem Blaháné nincsenek jól eltalálva. A díjakat *Jantyik* Mátyás, *Dudits* Andor és *Csók* István nyerték meg. *Jantyik* most tünt föl s ezért feszességét megbocsátjuk: törekvő embernek látszik, akinek csak épen ideái nincsenek. *Dudits* Andor és *Csók* István ellenben az elsők legyenek, akik a követ egymásra vessék, ha ennél jobbat nem főttenek. A nyeretlenek közül *Kriesch* Aladár koncepcziója a leghatározottabb és legsikerültebb.

IRODALOM.

Egy közlegény esett el mondta *Bartók* Lajos, elparentálván *Margitay* Dezsőt, a ki a hetvenes évek írói gárdájának egyik kimagaslóbb alakja volt, igénytelen, kellemes mesélő, a ki hol megrikatta, hol megnevettette olvasóit; kuszáltabb problémák megoldására nem vállalkozott, de jó magyarságával és az előadás könnyedségével iparkodott pótolni, amivel mélységben és eredetiség dolgában talentuma adós maradt. Legkimagaslóbb alkotása a *Lala* című novellája volt, amely megjelenésekor szinte szenzációszámba ment. Írt színműveket is, amelyek tisztességes sikert arattak, de egészben sosem bízta rá magát arra az ingadozó pallóra, melyet irodalmi pályának neveznek, hanem megmaradt ügyvédnek és gazdálkodott is. Annak az írói generációnak a sorain, melyhez tartozott, már erősen gyérültek, soknak a nevét elmosta az idő, sokan tulélték a nevüket, de *Margitay* Dezső nevén, bár az utolsó években ritkán szólalt meg, nem fogott a rozsdá. Megilletődéssel hintjük sirjára ezt a néhány szál virágot mi is.

Szentessy Gyula új kötete *Gyári lányok* címmel néhány nap mulva kerül piacra. Ebben az irodalmi holt sásonban is — az irodalom számára voltaképpen minden sáson holt — bizonyára sokan látják majd szívesen a *Ninon-dalok* fiatal költőjének újabb verseit, amelyekben ez a szimpatikus tehetség még takarosabb külsőben mutatja be muzsáját, mint

amilyenbe első bemutatkozásakor láttuk. Itt említjük meg azt is, hogy *Tarnay* Lajos, a szalonok és koncerttermek kedvelt zongoraművésze kellemes muzsikát szerzett a *Ninon-dalokhoz*, amelyek így még hamarabb lehetnek népszerűek.

A szegzárdi szobor. A költő amíg él, mindenkié inkább mint szülővárosáé. De holta után, óh, akkor ráveti magát emlékére a lokalpatriotizmus s megdicsőíti őt. Homéroszért is holta után vetekedének csak a hét városok, amíg élt — ki tudja hány darabban! — öneki is »a mennybolt vala sátra és a klima a takarója.« A mi poétáinkra is, akik fölött már sir domborul, egy-egy szűkebb haza veti mostanában a kései elismerés glóriáját. Csokonay Debreczené, Tóth Kálmán Baja városáé, Katona József Kecskemété. Garay János Szegzárdé. A méltatlanul mellőzöttek közül Garay élete volt a legsíralmasabb. Még az *Obsitos* klasszikus humorában is csak a mi generációnk tudott igazán gyönyörködni. Hamar elfeledték, mert soha nem is karolták fel. Kontjában is csak a deklamátorok láttak hálás anyagot, de mire lekopott a versről a tendencia, elfakult maga a vers is. Illő volt, hogy fénynyel expiálja Szegzárd városa a multakat. Ha másért nem, az *Obsitosért*, amelyet ahogy a Szárnovszky Ferencz szép szobrát, szintén csak értékebbé tesz majd a haladó idők patinája.

KÖZGAZDASÁG.

Magyar Jelzálog-Hitelbank. A magyar jelzálog-hitelbank igazgatósága legutóbbi ülésében *Kun* Ákost igazgatói, *Detsinyi* Arthur és *Obersohn* Benő cégvezetőket igazgatóhelyettesi czimmal ruházta fel.

Az »Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére« Ő cs. és kir. Fensége József Főherczeg védnöksége alatt f. hó 5-én tartotta meg báró *Nicolics* Fedor v. b. t. t. elnöklete alatt központi helyiségeiben. V., Erzsébet-tér 1. szám alatt, V. rendes közgyűlését Az igazgatóság előterjesztett jelentése ezuttal is csak a szolid, czéltudatos ügykezelést tükrözi vissza, amelynek eredményeként ezen, kétségkívül fontos közgazdasági missziót teljesítő intézet oly gyarapodása konstatalható, amelyet eddig ily rövid idő alatt biztosító-intézet még el nem ért. A biztosítási tőke ugyanis immár 28.268,759 koronára rug. A díj- és illeték bevétel 1897-ben 1.251,980 kor. 14 fillért tett ki, míg a díjtartalék az elmúlt évben 321,145 kor. 81 fillrel dotáltatott s 2.344,511 kor. 41 fillre gyűlt fel. A biztosítéki alap, mely legnagyobb részt jelzálogilag biztosított értékekben van elhelyezve 863,851 kor. 84 fillrel gyarapodott s az év zártával 2.642,687 kor. 93 fillnek felelt meg. A tiszta nyereség 77,815 kor. 74 fillre, tehát a tavalyinak kétszeresére rug. Hogy a jelentékeny eredmények aránylag mily csekély költséggel érettek el, azt legjobban bizonyítja az, hogy az 1897-iki 10.278,000 kor.-ra rugó új üzletért szerzési jutalékul csupán 140,541 kor. 44 fillr., azaz csak 37%, míg szervezési költségeikül nem több mint 25,835 kor. 12 fillr. adatott ki, mire a biztosítási szakmában nem tudunk második példát. Ezek után magától értődik, hogy hogy az igazgatóságnak a telmentvény kapcsán a közgyűlés elismerést szavazott, egyuttal ugy ezen testület, valamint a központi választmány tagjait, amelyeknek sorába időközben cooptio útján *Ringer* Ede ny. tábornok, *Rónay* Ágost ny. ezredes és budahegyi *Pauer* Leo birtokos lőnek fevéve, további 6 évre újlag megválasztattak.

A bajtársak. Öreg 48 as honvédek állnak őrt a *Bem-Petőfi körkép*nél. Tűzmester volt az egyik Nagy Szeben ostrománál. Nagy az öiöm, valahányszor egy-egy öreg bajtárs akad a vendégek között, pedig öreg honvéd Pesten jártában el nem mulasztja megnézni Bem apó diadalát. Magas, ősz ember nézgette a minap könybe lábbadt szemmel a hős kép-t. Odalép aztán az egyik őrhöz:

— Bajtárs! Én is küzdöttem itt. Tüzér voltam. Szóra szó kélt; fölelevenítették a mult harcok emlékeit aztán egymás nyakára borul a két jó öreg: *egyazon ágyuval* ölték Nagy-Szebennél az orosz-osztrák ellenséget.

HETI POSTA.

Blanche, Nyiregyháza. Ezt a sokszor vitatott problémát másként dönti el a szokás és másként a grammatika. A grammatika így írja: *A Hét-et*, a szokás így mondatja: *A Het-et*. Mi hasonló fogadásokat már többször döntöttünk el az »ird: Rákosi Viktor, olvasd: Sipulusz« mintájára. Ird: a Hét-et, olvasd: a Het-et.

Bács-Almás. Reszketve vártuk nap nap után, levelek érkezése idején a maga dörgedelmes mementóját, a mért oly soká várattuk a válaszszal... A vihar ellen védekezni tudunk volna, de hogy a haragja enyhe fuvalommá csökkent: lesütjük a szemünket. Fáj, ha azt hiszi, hogy elfeledtük. Ellenkezőleg: egy kötetre valót gondoltunk azóta magáról, hanem olyat, amit az ember kinyomathat, de meg nem írhat. A legközelebbi háborúig — béke!

P. Gleichenberg. A »Temetés« poéta-ember gondolata. De a rakoncátlan fantáziát, mint rendesen a forma sínyli meg. Érdemes volna a versét még egyszer megírni.

T. F. Nem *A Hét* hangja.

Nem közölhetők. Eta dalai. — Álomország. — Csendes éjszakák. — Irma. — Feleségemhez. — Verának. — Papucshős.

Katonai biztosító intézet. Az »Első biztosító intézetnél katonai szolgálat esetére ő cs. és kir. fensége József főherceg vednöksége alatt«. (Budapest, V., Erzsébet-tér 1.) f. évi május havában 1.355,000 koronáról szóló belépési nyilatkozat nyújtott be, s 1.347,800 koronáról szóló kötvény lón kiállítva. A biztosítási tőke tehát immár 30.738,624 koronára rug. Az intézet tudvalevőleg flugyermekek számára biztosít tőkét és járadékokat a katonai szolgálat költségeinek fedezésére, illetve be nem soroztatás esetén ellátás céljából a nagykorúság idejére, s össze nem tévesztendő egy hasonló czégű újabb keletű osztrák vállalattal.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Helyettes szerkesztő: **MAKAI EMIL.**

Nyersselyem-básztruha 8 frt 65 kr.-tól

42 frt 75 kr.-ig teljes öltönyhöz való kelme — *Tussors és Shantung-Pongees*, valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 kr.-tól 14 frt 65 kr.-ig méterenként — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak postabér és vámmentesen, valamint házhöz szállítva, — mintákat pedig postafordultával küldenek:**

Henneberg G. selyemgyárjai (cs. és k. udv. szállító) Zürichben.

— Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. —

MAGYAR KÖRKÉPTÁRSASÁG.

A Hódoló diszfelvonulás

Eisenhut Ferencz

nagy körképenek előkészületei miatt egyelőre

zárva van.

**PÖSTYÉN
FÜRDŐ**

Világhírű kénis-iszapfürdők.

1898. meg- } a Ferencz József fürdőház,
nyitatták: } a Tisztviselőlak.

Modern berendezések az ujkor minden higiéniai vívmányainak alkalmazásával.

Fölvilágosítást nyújt: a fürdőigazgatóság.

New-York életbiztosító társaság.

Alapított 1845-ben, tisztán kölcsönösségen alapszik,

minden utánfizetési kötelezettség kizárásával. Miután részvényesei nincsenek az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1896. évi üzleti jelentésből:

Aktívák összege	fk. 970.000,000
Évi bevétel	> 202.000,000
1896-ban a biztosítottaknak kifizetett	> 95.000,000
1896-ban kötött új üzletek összege	> 630.000,000
Tiszta fölösleg az 1896 végén	> 138.000,000

Nines másik kölcsönös biztosító társaság a világon, mely ily óriási fölösleg fölött rendelkeznek. Az 1896-ban a biztosítottaknak kifizetett nyeresémosztalékok összege 11 millió frankra rugott New-York a művelt világ összes országaiban bíró főkkel.

Referenciák Magyarországon:
Magyar Általános Hitelbank.
Pesti Magyar Kereskedelmi bank.

Közelebbi felvilágosításokat ad:

A NEW-YORK
életbiztosító társaság magyarországi igazgatósága
Erzsébet-körut 9—11. New-York palota.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Fürdőbe utazók figyelmébe.

I.

A f. évi fürdőevad tartama alatt Budapest-keleti, illetve nyugoti pályaudvarról a hazai nevezetesebb fürdőhelyekre, illetve azok vasuti állomásaira a következő vonatösszeköttetések állanak fenn.

Alap, vasuti állomás Sárbogárd.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 15 perczkor, d. u. 3 órakor, személyvonattal d. e. 8 órakor és este 8 óra 30 perczkor; Sárbogárdra érkezés d. e. 8 óra 50 percz, d. u. 4 óra 51 percz, d. e. 11 óra 1 percz és éjjel 11 óra 31 perczkor.

Barlangliget, vasuti állomás Szepes-Béla.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor, személyvonattal este 8 órakor és azonkívül június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag gyorsvonattal éjjel 10 óra 40 perczkor is.

Kassán át Szepes-Bélára érkezés d. u. 4 óra 44 percz, d. e. 11 óra 37 perczkor és d. e. 8 óra 30 perczkor, továbbá Budapest k. p.-ról indulás személyvonattal d. u. 5 óra 20 perczkor.

Ruttkán át Szepes-Bélára érkezés d. u. 4 óra 44 perczkor, végül Budapest ny. p.-ról indulás személyvonattal éjjel 10 óra 45 perczkor.

Zsolnán át Szepes-Bélára érkezés d. u. 4 óra 44 perczkor.

Bártfa, vasuti állomás Bártfa.

Budapest k. p.-ról induló gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor vagy személyvonattal reggel 7 óra 50 perczkor és este 8 órakor, továbbá június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag indulás még egy gyorsvonattal éjjel 10 óra 40 perczkor. Bártfára érkezés este 7 óra 24 percz és d. e. 10 óra 33 perczkor, valamint június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag d. u. 4 óra 33 perczkor is.

Bázna, vasuti állomás Medgyes.

Budapest k. p.-ról Kolozsváron át indulás gyorsvonattal este 9 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 8 óra 30 perczkor; Aradon át személyvonattal éjjel 10 órakor; Medgyesre érkezés d. e. 9 óra 58 percz, éjjel 2 óra 29 percz és d. u. 4 óra 6 perczkor.

Bihszád, vasuti állomás Técső vagy Szinyér-Váralja.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor, személyvonattal d. e. 8 óra 50 perczkor; Miskolcz-Szerencsen át Técsőre érkezés este 6 óra 2 perczkor és este 9 óra 58 perczkor.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal d. u. 2 óra 15 percz és este 9 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 15 perczkor és este 7 óra 5 perczkor; Püsdök-Ladány-Debreczenen át Técsőre érkezés éjjel 10 óra 50 percz, d. e. 8 óra 57 percz, este 9 óra 58 percz és d. e. 8 óra 57 perczkor; továbbá Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal este 9 óra 15 perczkor vagy személyvonattal este 7 óra 5 perczkor és személyvonattal d. e. 9 óra 15 perczkor; Püspök-Ladány-Debreczenen át Szinyér-Váraljára érkezés d. e. 8 óra 48 percz és este 9 óra 14 perczkor.

Borszék, vasuti állomás Szász-Régen.

Budapest k. p.-ról Kolozsváron át indulás gyorsvonattal d. u. 2 óra 15 percz és este 9 óra 15 perczkor.

Aradon át személyvonattal éjjel 10 órakor.

Szász-Régenbe érkezés reggel 6 óra 51 percz, d. u. 12 óra 16 percz és este 7 óra 17 perczkor.

Buziás, vasuti állomás Buziás.

Budapest ny. p.-ról indulás gyorsvonattal d. u. 2 óra 30 perczkor, személyvonattal d. e. 8 óra 30 perczkor, este 10 óra 35 perczkor és ezeken kívül június 1-étől szeptember 15-éig bezárólag gyorsvonattal d. e. 8 óra 15 perczkor.

Buziásra érkezés éjjel 10 óra 19 percz, d. e. 10 óra 30 percz és d. u. 4 óra 14 perczkor.

Csiz, vasuti állomás Csiz.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 30 perczkor és d. u. 3 óra 45 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 35 perczkor és vegyesvonattal éjjel 11 órakor; Füleken át Csizre érkezés d. e. 11 óra 59 percz, este 8 óra 35 perczkor, d. u. 4 órakor és reggel 8 óra 48 perczkor.

Czemele, vasuti állomás Eperjes.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor és d. u. 2 óra 35 perczkor, személyvonattal reggel 7 óra 50 percz és este 8 órakor; Eperjesre érkezés d. u. 2 óra 10 percz, éjjel 10 óra 15 percz, d. u. 4 óra 46 percz és reggel 8 óra 2 perczkor.

Előpatak, vasuti állomás Földvár.

Budapest k. p.-ról Kolozsváron át indulás gyorsvonattal este 9 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 8 óra 30 perczkor és Aradon át személyvonattal éjjel 10 órakor; Földvárra érkezés d. u. 1 óra 34 percz, reggel 7 óra 11 percz és este 9 óra 38 perczkor.

Feketehegy és Igló-Füred, vasuti állomás Igló.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor, személyvonattal reggel 7 óra 50 percz és este 8 órakor; ezenkívül június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag gyorsvonattal éjjel 10 óra 40 perczkor; Iglóra Kassán át érkezése d. u. 3 óra 2 percz, este 6 óra 35 percz, d. u. 12 óra 40 percz és reggel 6 óra 28 perczkor.

Gánóc, vasuti állomás Gánóc.

Budapest k. p.-ról indulás személyvonattal reggel 7 óra 50 perczkor, este 8 órakor; Miskolczon Kassán át Gánócra érkezés este 7 óra 32 percz és d. e. 9 óra 35 perczkor.

Gyertyánliget (Kabola-Pojana), vasuti állomás Nagy-Bocskó.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor, vagy személyvonattal d. e. 8 óra 50 perczkor.

Miskolcz, Szerencsen át érkezés Máramaros-Szigetre este 6 óra 50 percz, illetve éjjel 10 óra 50 perczkor. Nagy-Bocskóra érkezés éjjel 12 óra 30 perczkor; Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal d. u. 2 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 15 perczkor és este gyorsvonattal 9 óra 15 perczkor, személyvonattal 7 óra 5 perczkor Püspök-Ladány-Debreczenen át Nagy-Bocskóra érkezés éjjel 12 óra 30 percz és d. e. 10 óra 38 perczkor.

Harkány, vasuti állomás Villány.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 15 perczkor és

Uj-Dombóváron át Villányra érkezés d. u. 9 óra 10 percz, este 6 óra 18 percz, d. u. 5 óra 24 percz és reggel 6 óra 39 perczkor.

Herkulesfürdő, vasuti állomás Herkulesfürdő.

Budapest ny. p.-ról indulás gyorsvonattal d. e. 8 óra 15 percz és d. u. 2 óra 30 perczkor, személyvonattal este 7 órakor; Herkulesfürdőre érkezés este 7 óra 56 percz, éjjel 12 óra 28 percz és d. u. 1 óra 7 perczkor.

Kovászna, vasuti állomás Kovászna.

Budapest k. p.-ról Kolozsváron át indulás gyorsvonattal este 9 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 8 óra 30 perczkor; Aradon át gyorsvonattal d. u. 1 óra 55 perczkor; Kovászna-ra érkezés este 6 óra 5 percz, d. u. 12 óra 33 percz és d. e. 8 óra 3 perczkor.

Koritnicza, vasuti állomás Rózsahegy.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 30 perczkor vagy vegyesvonattal éjjel 11 órakor és személyvonattal d. u. 5 óra 20 perczkor; Ruttkán át érkezés Rózsahegyre d. u. 3 óra 42 perczkor vagy d. u. 4 óra 10 perczkor és d. e. 10 óra 28 perczkor; továbbá Budapest ny. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 35 perczkor és személyvonattal éjjel 10 óra 45 perczkor; Galantha, Zsolnán át érkezés Rózsahegyre d. u. 4 óra 10 perczkor és d. e. 10 óra 28 perczkor.

Lipik, vasuti állomás Lipik.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 15 perczkor, személyvonattal este 8 óra 30 perczkor Dugoselo, Banovajarugán át Lipikre érkezés este 6 óra 14 percz és d. u. 2 óra 17 perczkor.

Lubló, vasuti állomás Lubotin-Lublófürdő.

Budapest k. p.-ról indulás személyvonattal reggel 7 óra 50 perczkor és este 8 órakor; Miskolcz, Kassán át Lubotin-Lublófürdőre érkezés este 6 óra 38 percz és d. e. 10 óra 14 perczkor.

Lucsivna, vasuti állomás Lucsivna fürdő.

Budapest k. p.-ról indulás személyvonattal reggel 7 óra 50 perczkor és este 8 órakor; azonkívül június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag gyorsvonattal éjjel 10 óra 40 perczkor; Kassán át Lucsivna fürdőre érkezés este 8 óra 8 percz. d. e. 10 óra 22 percz és reggel 7 óra 34 perczkor; továbbá Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 30 perczkor, vegyesvonattal éjjel 11 órakor és személyvonattal d. u. 5 óra 20 perczkor; Ruttkán át Lucsivna fürdőre érkezés este 6 óra 23 perczkor, azonkívül június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag d. u. 5 óra 51 perczkor és d. u. 12 óra 54 perczkor; végül Budapest ny. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 35 perczkor, személyvonattal éjjel 10 óra 45 perczkor; Galantha, Zsolnán át Lucsivna fürdőre érkezés este 6 óra 23 perczkor és június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag d. u. 5 óra 51 perczkor is és d. u. 12 óra 54 perczkor.

Lucski, vasuti állomás Liptó-Tepla.

Budapest k. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 30 perczkor, vegyesvonattal éjjel 11 órakor és személyvonattal d. u. 5 óra 20 perczkor.

Ruttkán át Liptó-Taplára érkezés d. u. 4 óra 22 perczkor, d. u. 4 órakor és d. e. 10 óra 44 perczkor; továbbá Budapest ny. p.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 35 perczkor, személyvonattal éjjel 10 óra 45 perczkor; Galantha-Zsolnán át Liptó-Teplára érkezés d. u. 4 óra 22 perczkor és d. e. 10 óra 44 perczkor.

Málnás, vasuti állomás Málnás fürdő.

Budapest k. p.-ról Kolozsváron át indulás gyorsvonattal este 9 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 8 óra 30 perczkor; Aradon át gyorsvonattal d. u. 1 óra 55 perczkor; Málnás fürdőre érkezés d. u. 5 óra 55 perczkor, d. u. 12 óra 9 perczkor és reggel 8 óra 6 perczkor.

Marillavölgy, vasuti állomás Oravicza.

Budapest ny. p. u.-ról indulás gyorsvonattal reggel 8 óra 15 perczkor és d. u. 2 óra 30 perczkor, személyvonattal este 7 órakor; Oraviczára érkezés este 7 óra 22 perczkor; éjjel 12 óra 55 perczkor, május és szeptember hónapokban d. e. 11 óra 20 perczkor, június 1-étől augusztus 31-éig bezárólag pedig d. e. 10 óra 54 perczkor.

Parád, vasuti állomás Parád.

Budapest k. p. u.-ról indulás gyorsvonattal d. u. 2 óra 35 perczkor, személyvonattal reggel 7 óra 50 perczkor; Kaál-Kápolnán át Parádra érkezés este 6 óra 39 perczkor, és d. u. 12 óra 45 perczkor; továbbá Budapest k. p.-u.-ról indulás személyvonattal d. e. 9 óra 35 perczkor és vegyes vonattal éjjel 11 órakor; Kis-Terennén át Parádra érkezés délután 2 óra 28 perczkor és d. e. 8 óra 28 perczkor.

Pável sósfürdő, vasuti állomás Máramaros-Sziget. Budapest k. p. u.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 15 perczkor; személyvonattal d. e. 8 óra 50 perczkor; Miskolcz-Szerencsen át Máramaros-Szigetre érkezés este 6 óra 50 percz és éjjel 10 óra 50 perczkor.

Budapest k. p. u.-ról indulás gyorsvonattal d. u. 2 óra 15 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 15 percz és este 7 óra 5 perczkor, valamint gyorsvonattal este 9 óra 15 p.-kor; Püspök-Ladány-Debreczenen át Máramaros-Szigetre érkezik éjjel 11 óra 25 perczkor, éjjel 10 óra 50 perczkor és d. e. 9 óra 50 p.-kor.

Pöstyén, vasuti állomás Pöstyén.

Budapest ny. p. u.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 35 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 15 percz és éjjel 10 óra 45 perczkor; Pöstyénre érkezés d. e. 11 óra 38 percz, d. u. 4 óra 9 percz és reggel 4 óra 49 perczkor.

Rajecz, vasuti állomás Zsolna.

Budapest ny. p. u.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 35 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 15 percz és éjjel 10 óra 45 perczkor; Galanthán át Zsolnára érkezés d. u. 2 óra 12 perczkor, este 8 óra 35 perczkor; és d. e. 8 óra 44 perczkor; továbbá Budapest k. p. u.-ról gyorsvonattal reggel 7 óra 30 perczkor, d. u. 3 óra 45 perczkor, személyvonattal d. e. 9 óra 35 perczkor és vegyesvonattal éjjel 11 órakor; Ruttkán át Zsolnára érkezés d. u. 3 órakor, éjjel 11 óra 52 perczkor, este 8 óra 40 perczkor és d. u. 2 órakor.

Ránk-Herlány, vasuti állomás Kassa.

Budapest k. p. u.-ról indulás gyorsvonattal reggel 7 óra 10 perczkor és d. u. 2 óra 35 perczkor, személyvonattal reggel 7 óra 50 perczkor, este 8 órakor, és június 15-étől szeptember 15-éig bezárólag gyorsvonattal éjjel 10 óra 40 perczkor, Kassára érkezés d. u. 1 óra 6 perczkor, este 8 óra 28 perczkor. d. u. 3 óra 25 perczkor, reggel 5 óra 56 perczkor, és reggel 4 óra 30 perczkor.

Bőr- és szépségápolás szakorvosa

med. univ. Dr. RÉVÉSZ BENŐ

Budapest, Kerepesi-ut 68. sz. I. em.

24 évi gyakorlat, a berlini és bécsi kórházakban szerzett tapasztalatai alapján, gyorsan és alaposan gyógyítja az összes bőr-, ideg és nemi bajokat. Szépségi hibákat, szeplő, anya- és májfolt, pattanás, szemölcs, rézorr, fagyos végtagok, hajkorpa, hajhullás, sebek: szak-szerű tanácssal szolgál az arcz és kézápolására.

Feltűnő eredménnyel gyógyítja a titkos betegségek név alatt ismert összes férfi-, női bajokat s azok következményeit.

Rendel: délelőtt 8—12, d. u. 3—5 és este 7—8 óráig.

Levelre azonnal válaszol. Kívánatra gyógyszeréről is gondoskodik. Mindenkor mély diskreczió.

Hol keressük
a legjobb
arczport?

Kérjük a
Müller J. L.-
féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arczportát, mely egy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, véglegleg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtatott. Mint pipereszer nélkülözhetetlen, az arczbőrnek a legszebb fehér színt, üdeseget, szépséget és pirt kölcsönzi.

Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használattik reggel és este, azután »serail pouderrel« lesz behintve.

Kapható a gyárossal **MÜLLER J. L.** Egy tégely 1 frt 60 kr.

osászári és királyi udvari szállító
Illatszert- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű
fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

Utánásóktól óvatik.

Bem—Petőfi

Nagy körkép a szabadságharczról.
Nagy-Szeben bevétele.

Festette: Szyka, Vágó, Spányi.

Városliget. Villamos vasut végállomása.

Látható mindennap reggel 8 órától.

Belépő-díj 50 kr.

Ugyanott látható a 48-as ereklyemuseum.

Mindennap délután hangverseny. Rákóczi tároगतón és cimbalmon régi magyar nótákat játszanak Oláh Lajos tároगतó-mester és Pintér Gusztii cimbalmos.

ARNHEIM S. J.

a continens első és legnagyobb

pénzszekrény

és

tesor-gyára

BUDAPEST

és BERLIN.

Alapított 1833.

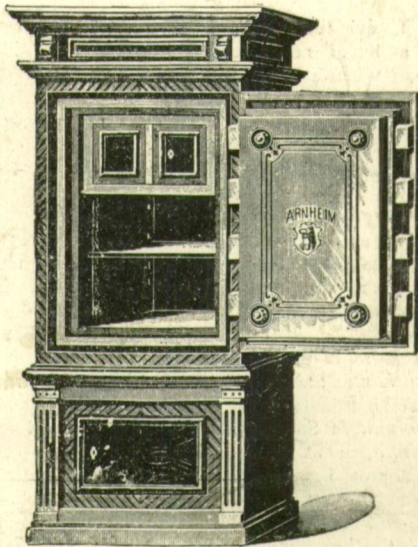
Pánczél-szobák.

Safe-depositok.

GYÁR:

BUDAPEST, IX. ker., Külső Soroksári-ut 92. szám.

Mintaraktár: Dorottya-utca 7. sz.

Legzakszerűbb, legtartósabb,
legolcsóbb az

aszfalt-burkolat.

Templomok, tantermek, folyosók,
járdák, kocsutak, hidak, vágó-
hidak, istállók, magtárak, műhe-
lyek, kapualjak, udvarok, terra-
szok, játszóhelyek stb. aszfalt-
tal burkolását, nemkülönben

nedves lakások gyökeres
szárazzátételét

jöttállás mellett legolcsóbban el-
vállalja

a magyar

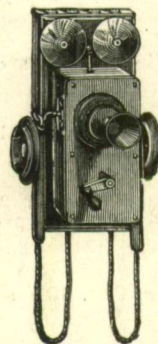
aszfalt részvény-társ.

Árjegyzék, költségvetés ingyen!

DECKERT ÉS HOMOLKA

távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágítási-berendezők.

Gyár és iroda: BUDAPESTEN V., Dorottya-u. 8.
VI., Izabella-u. 88. Raktár: a m. kir. államvasutak és a magyar állam szállítói,

a hangosan beszélő grafit mikrofon

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. —
Készít: telefonberendezéseket köz-
ponttal vagy körkapesolással, elvál-
lalja régi berendezéseknek s egyes készü-
lékeknek alapos átalakítását, továbbá:
villámhárítókat, házi sürgönyöket,
tűz- és vízjelző-berendezéseket stb.

Villamvilágítást

a legzakszerűbb kivitelben, jutányos
áron végez.

Árjegyzék, költségvetések és ajánlatok ingyen és bérmentve.

HIRDETÉSEK felvételnek A HÉT kiadóhivatalában
VII. ker., Erzsébet-körút 6. sz.

THE GRESHAM

életbiztosító-társaság Londonban.

Magyarországi fiók:

Budapest, Ferencz József-tér 5—6.,
a társaság házában.

Ausztriai fiók:

Bécs, Gisellastrasse 1. szám alatt,
a társaság házában.

A társaság vagyona 1896. december 31-én kor. 157,805.340 —
Évi bevétel biztosítások és kamatból 1896. decz. 31-én » 28,670.916 —
Kifizetések biztosítási és járadéki szerződések s vissza-
vásárlások stb. után a társaság fennállása óta (1848) » 339,497.900 —
Az 1896. évben a társaság 8654 kötvényt állított ki » 80,577.950 —
összeg értékben. — Prospektusokkal és díjtáblázatokkal, melyek alapján a
társaság kötvényeket kiállít, továbbá ajánlatokkal díjmentesen szolgálnak az
osztrák-magyar monarchia minden nagyobb városában az ügynök urak és a
magyar-osztrák fiókok.